

Bedömargruppens yttrande över kvalitetssäkringsarbetet vid Umeå universitet

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att granska kvalitetssäkringsarbetet vid Umeå universitet. I detta yttrande framgår våra bedömningar med vidhängande motiveringar och ett förslag till samlat omdöme.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen har följande ledamöter ingått:

- Professor Thomas Blom, Karlstads universitet (ordförande, sakkunnig)
- Fil. dr Sara Bjärstorp, Malmö universitet (sakkunnig)
- F.d. senior advisor Jon Haakstad, NOKUT (sakkunnig)
- Vice kårordförande Jenný Jensdóttir, Högskolan i Jönköping (studentrepresentant)
- F.d. områdeschef Kerstin Hillergård, Region Jönköping (arbetslivsföreträdare).

Bedömargruppens arbete

Granskningen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt i *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG 2015)*¹. Se vidare *Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete* (UKÄ 2018). Underlag för bedömningen har utgjorts av lärosätets självvärdering, studentinlaga samt dokumentation kopplat till de fördjupningsspår som bedömargruppen har granskat vid det andra platsbesöket. Intervjuer har genomförts i samband med två platsbesök, med representanter för lärosätet och för studenter och doktorander samt med arbetslivsföreträdare som lärosätet samarbetar med. Scheman för platsbesöken återfinns i bilaga 1 och 2.

Bedömningsprocessen

På grundval av underlagen har vi granskat lärosätets kvalitetssäkringsarbete och gjort en bedömning utifrån nedanstående bedömningsområden.

Bedömningsområden:

- styrning och organisation
- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- jämställdhet
- student- och doktorandperspektivet
- arbetsliv och samverkan.

¹ Se även UKÄ:s översättning *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG), 2015*.

UKÄ har delgivit lärosätet vårt preliminära yttrande för att ge möjlighet att korrigera eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Vi har tagit del av lärosätets svar (se bilaga 3), och i de fall där vi gjort bedömningen att det har varit befogat har yttrandet korrigerats.

För bedömggruppen

Thomas Blom
Ordförande

Bedömargruppens bedömning

Umeå universitet

<p>Lärosäte Umeå universitet</p>	<p>ID-nr A-2019-09-4763</p>
<p>Bedömningsområde: Styrning och organisation Bedömning med motivering: Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet</p> <p><i>Tillfredsställande</i></p> <p>Bedömargruppen anser att lärosätet har en heltäckande styrning och organisation vad avser kvalitetssäkringssystemets uppbyggnad. Systemet utgår från ett tillitsbaserat arbetssätt där dialogformen är central. Bedömargruppen menar att styrkan i det arbetssättet är att det ger utrymme för att respektive avdelning, fakultet och institution kan anpassa sitt kvalitetssäkringsarbete utifrån sina egna respektive förutsättningar och inriktningar. Samtidigt innebär denna decentraliserade modell att utmaningar finns vad gäller att se till att alla delar i verksamheten vid lärosätet når upp till en hög och likvärdig kvalitetssäkringsnivå.</p> <p>Bedömargruppen anser dock sammantaget att lärosätet har utvecklat en robust och transparent struktur som i hög utsträckning också genomförts inom lärosätets olika verksamhetsområden. Detta tydliggörs genom den uppbyggda struktur som bland annat består av fakultetsaudits, kollegiala externa granskningar, verksamhetsplaner och dialoger. Bedömargruppen fick under platsbesöken också konkreta belägg för att det finns ett utpräglat kollegialt engagemang inom lärosätets olika delar i ständigt närvarande kvalitetsrelaterade frågor, även om allt som diskuteras inom de olika grupperingarna inte alltid dokumenteras. Vissa delar, relaterade till styrning och organisation, ser bedömargruppen dock som angelägna att särskilt fokusera på.</p> <p>Bedömargruppen har identifierat följande utvecklingsområden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det är problematiskt att studenternas synpunkter och inflytande kan ha svårt att nå fram längre ut i de mera verksamhetsnära nivåerna i organisationen. Det finns brister i återkopplingen till studenterna, vilket kan medföra att det gör det svårt för dem att delta i den kvalitetsdrivande processen. • Det finns en viss osäkerhet vem som ansvarar för att återkoppla den information som diskuteras i programråden. Denna osäkerhet upplevs också vara relaterad till vilket det formella uppdraget studentrepresentanterna har i programråden, vilket alltså bör förtydligas. • Bedömargruppen konstaterar att det finns behov av förbättringsåtgärder av både genomförandet av kursvärderingar och återkopplingar till studenterna av tidigare kursvärderingar. <p>1.1 Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och det relaterar till övergripande mål och strategier som lärosätet fastställt för sin utbildningsverksamhet.</p> <p><i>Uppfylld</i></p> <p>Bedömningsgrunden anses uppfylld. Kvalitetssystemet vid lärosätet genomsyras av ett arbetssätt som bygger på dialog och tillit, där det finns en god balans mellan kontroll och utveckling. Bedömargruppen anser att lärosätet hanterar balansgången mellan kontroll och utveckling på ett habiliterat sätt och att dialogkulturen skapar goda förutsättningar för att engagera medarbetarna i det</p>	

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

ständigt pågående kvalitetssäkringsarbetet. Strukturen för de systematiska processerna är tydlig och det lyfts också fram i självvärderingen att de olika processerna är väl kända bland studenter och anställda på lärosätets samtliga nivåer.

Umeå universitet har en lång tradition av systematiskt kvalitetsarbete och kvalitetsutveckling som under åren kontinuerligt utvecklats. Lärosätets kvalitetssystem består av dess vision, rutiner, processer och regelverk samt uppföljningar inom dessa. Av självvärderingen framgår att det nu gällande styrdokumentet *Kvalitetssystemet för utbildning* fastställdes i februari 2019. Styrdokumentet har som fokus att planera, genomföra, följa upp och återkoppla kvalitetsarbete i utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Kvalitetssystemet för utbildning omfattar nio aktiviteter samt lyfter fram sex perspektiv som ska genomsyra utbildningen vid lärosätet. Aktiviteterna består av: studentenkäter, studentkårsskrivelsen, kursutvärdering, programvärdering, säkring av nationella examensmål, verksamhetsberättelse och verksamhetsplan för utbildningsprogram och forskarutbildningsämne, utbildningsvärdering genom kollegial extern granskning, fakultetsaudits samt uppföljning och utvärdering av kvalitetssystemet. Perspektiven utgörs av forskningsanknytning, internationalisering, jämställdhet, samverkan och arbetslivsanknytning, hållbar utveckling samt studentinflytande och studentcentrerat lärande.

Sedan kvalitetssystemet infördes har, enligt självvärderingen, 64 utbildningar vid lärosätet genomgått en kollegial extern granskning eller Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärdering. Sedan 2017 har 86 procent av lärosätets totalt 150 utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå granskats. Under 2020 har motsvarande aktivitet genomförts som en pilot för åtta forskarutbildningsämnena.

Under platsbesöken framgick att dialogformen i verksamhetsuppföljningarna har en lång tradition och att denna strategi utgör en viktig del i den kvalitetskultur som präglar lärosätet. Den tillitsbaserade styrningen innebär att färre och mer övergripande mål sätts på central nivå, med syftet att undvika en detaljerad kontroll och uppföljning. Detta tillvägagångssätt är utifrån ett perspektiv enligt bedömargruppen positivt, eftersom olika verksamheter har olika fokus och en anpassning kan ske till respektive fakultets förutsättningar. Samtidigt skapar arbetssättet utmaningar med att säkerställa att kvalitetssäkringsprocessen genomsyrar alla delar i verksamheten på ett likvärdigt sätt.

Vid platsbesöken fick bedömargruppen dock belägg för att medarbetare och ledning på olika nivåer hanterar den svårigheten genom att ta ett tydligt ansvar i det ständigt pågående kvalitetsarbetet, vilket bedömargruppen upplever är en naturlig del i det vardagliga arbetet. Detta exemplifierades bland annat genom att fakulteterna, för att skapa ett engagemang, genomför temadagar, initierar utvecklingsprojekt och utlyser pedagogiska utvecklingsmedel med olika fokus. Vidare fick bedömargruppen vid platsbesöket konkreta exempel på att det på ämnesnivå kontinuerligt förs diskussioner om bland annat kursvärderingsresultat, kursutveckling och verksamhetsplaner under de återkommande personalmötena och arbetsplatsträffarna.

Bedömargruppen fick vid platsbesöken även belägg för att det finns en nära relation mellan studenter och lärare där dialogen är ständigt närvarande i den kvalitetsdrivande processen på både verksamhetsnära och övergripande nivå. Under platsbesöket framkom dock att det inte finns någon studentrepresentation i verksamhetsuppföljningsdialogerna. Däremot är studenterna representerade i ledningsråden som äger rum en gång i månaden och även i USR och FOSTRA, där resultaten från dialogerna tas upp för diskussion. Vid platsbesöken framgick för bedömargruppen att ledningsråden

är en viktig koppling mellan linjen och de strategiska råden.

Den nya visionen utgår, enligt självvärderingen, från en idé om tillitsbaserad styrning, och det betonades under platsbesöken att lärosätet önskar distansera sig från en alltför byråkratiserad målstyrningsstruktur och i stället utgå från färre och mer övergripande mål för hela lärosätet. Sedan länge har lärosätet en tradition att sätta dialogformen i fokus för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna. Bedömargruppen anser sig ha fått belägg för att utformningen av kvalitetssystemet som helhet är konstruerad på ett sådant sätt att det finns goda förutsättningar för att kunna säkra utbildningarnas kvalitet. Bedömargruppen anser också att det finns belägg för att den tillitsbaserade dialogmodellen är väl känd inom verksamheten och därmed är en viktig del i arbetet för att bidra till att skapa sådana förutsättningar att kvalitet i utbildningarna säkras och bidrar till en ständigt pågående kvalitetsutveckling.

Bedömargruppen har under platsbesöken även funnit belägg för att lärosätet hanterar balansgången mellan kontroll och utveckling på ett habilt sätt och att dialogkulturen skapar goda förutsättningar för att engagera medarbetarna i det ständigt pågående kvalitetssäkringsarbetet.

1.2 Lärosätets har en kvalitetssäkringspolicy, eller motsvarande, som är offentlig och en del av den strategiska styrningen.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Kvalitetssäkringspolicyn består av styrdokumentet *Kvalitetssystem för utbildning*, som är en del av den strategiska styrningen. Kvalitetssäkringsarbetet i sina olika delar är känd i organisationen och är en grund för det vardagliga arbetet som bygger på dialog, närhet och tillit. Bedömargruppen kan vidare konstatera att kvalitetssäkringssystemet finns tillgängligt på en webbsida på lärosätets webbplats, där systemet beskrivs i sin helhet och olika delar.

Självvärderingen och platsbesöken visade att det med utgångspunkt i att lärosätet är ett bredduniversitet ställs särskilda krav på ett väl fungerande kvalitetssäkringssystem för att kvalitetsarbetet ska bli likvärdigt i hela organisationen. För att säkra detta har lärosätet utvecklat en kvalitetspolicy som består av styrdokumentet *Kvalitetssystem för utbildning* och omfattar utbildningar på alla nivåer och är gemensamt för hela lärosätet. Det betonas samtidigt att en viss anpassning av kvalitetssäkringssystemet måste göras som är både generell och flexibel. Syftet är att kunna identifiera både styrkor och utvecklingsområden hos lärosätets olika utbildningar. Bedömargruppen fick under platsbesöken konkreta belägg för att det inom lärosätet finns en utvecklad kultur, som innebär att kvalitetssäkringsarbetet i sina olika delar är känt i organisationen och är en grund för det vardagliga arbetet som bygger på dialog, närhet och tillit.

Dessutom visar lärosätet i både självvärderingen och platsbesöken på en ambitiös arbetsprocess med månadsvisa verksamhetsdialoger, utökade dialoger två gånger per år samt återkommande dialoger med fokus på kvalitetsfrågor mellan universitetsledning och fakulteter. Bedömargruppen har vid platsbesöken också funnit belägg för att det finns en väl fungerande struktur för att göra kvalitetsarbetet känt i organisationen och att en återkoppling sker till universitetsledningen och universitetsstyrelsen, så att högsta ledningen kan fånga upp de kvalitetsbrister och behov av åtgärder som framkommer i systemet från de olika dialogerna. Bedömargruppen kan vidare konstatera att kvalitetssäkringssystemet finns tillgängligt på en webbsida på lärosätets webbplats, där systemet beskrivs i sin helhet och olika delar.

Kvalitetssystemet för utbildning, som är en del av lärosätets regelverk, finns översatt till engelska. Dessutom finns ett antal andra styrdokument tillgängliga på engelska, som främst är inriktade mot utbildning på forskarnivå. När det gäller tillgången på översatta regelverk som har fokus mot utbildning på grundnivå och avancerad nivå anser bedömargruppen att det dock finns en viss utvecklingspotential.

1.3 Lärosätet har en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Ansvarsfördelningen är ändamålsenlig och tydlig i kvalitetssäkringsprocessen. Det finns ett tydligt definierat ansvar genom en decentralisering till fakulteterna. Bedömargruppen kan dock konstatera att det under platsbesöken framkom en otydlighet om förväntningar på om det är lärare eller studentrepresentanter som ska återkoppla den information som diskuteras i programråden till studenterna.

I dokumentet *Kvalitetssystem för utbildning* redovisas ansvarsfördelningen för genomförandet och uppföljningen av aktiviteter i kvalitetsarbetet. Dessutom framgår tydligt av arbetsordningen, delegationsordningen och övriga styrdokument hur ansvarsfördelningen för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring av utbildning är strukturerad. Bedömargruppen fick under platsbesöken också belägg för att det finns en tydlig och väl känd ansvarsfördelning mellan de olika administrativa avdelningarna och fakulteterna. Bedömargruppen finner stöd för att de strategiska råden har en betydande roll i kommunikationen mellan universitetsledningen och fakulteterna, för att stimulera samarbete mellan fakulteterna. Platsbesöken gav också konkreta exempel på att det bland medarbetarna är väl känt hur ansvarsfördelningen för kvalitetsarbetet är organiserat och var de formella besluten tas i organisationen.

Självvärderingen betonar att en stor del av ansvaret för kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring är decentraliserat till fakulteterna och lärarhögskolan, vilket i praktiken innebär att det i grunden är lärarna och forskarna som har det direkta ansvaret och kompetensen för att bidra till en hög kvalitet i utbildning och forskning inom sina respektive ämnesområden. Bedömargruppen kan konstatera att det kan finnas ett problem med att decentralisera ansvaret i alltför hög utsträckning, med risk för att återkopplingen brister. Dock fick bedömargruppen under platsbesöken konkreta exempel på att det finns upparbetade strukturer för återkoppling mellan institutionsledningen och medarbetarna. Prefekterna deltar inte i utbildningarnas dialoger på fakultetsnivå. Även om bedömargruppen fick intryck att dessa ändå hålls informerade, så bör lärosätet vara medvetet om riskerna när ansvar för resurser inte direkt följer kvalitetsansvaret.

Bedömargruppen kan utifrån platsbesöken konstatera att universitetsstyrelsen kontinuerligt informeras om hur kvalitetsarbetet fortlöper och utvecklas inom lärosätet. Rapporteringen sker genom skriftliga rapporter och muntliga föredragningar. I förekommande fall, där till exempel om en utbildning har fått bedömningen bristande kvalitet i Universitetskanslersämbetets granskningar, rapporterar man vid varje universitetsstyrelsemöte hur arbetet fortlöper med att åtgärda noterade brister.

Med utgångspunkt från självvärderingen och intervjuerna vid platsbesöken fick bedömargruppen stöd för att det vid lärosätet finns en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för

kvalitetsarbetet, som också fungerar.

Bedömargruppen kan dock konstatera att det under platsbesöken framkom en otydlighet om förväntningar på om det är lärare eller studentrepresentanter som ska återkoppla information som diskuteras i programråden till studenterna. Den osäkerheten upplevs också vara nära relaterad till frågan om vilket uppdrag studentrepresentanterna har i programråden. Bedömargruppen ser här ett utvecklingsområde.

1.4 Lärosätet har systematiska processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Lärosätet har utvecklat en tydlig struktur för de systematiska processerna och de olika processerna är väl etablerade bland studenter och anställda på lärosätets samtliga nivåer. Programråden har en viktig uppgift i att skapa ett engagemang hos lärare och studenter i det utbildningsnära kvalitetsarbetet. Dock framkom under platsbesöken att det finns brister i återkopplingen till studenterna.

Lärosätets styrdokument *Kvalitetssystem för utbildning*, med dess nio aktiviteter, visar att det finns en tydlig struktur för de systematiska processerna och det lyfts också fram i självvärderingen att de olika processerna är väl kända och etablerade bland studenter och anställda på lärosätets samtliga nivåer. Detta bekräftades vid platsbesöken. Dock betonades utifrån ett studentperspektiv att lärarna visserligen lyssnar till studenternas åsikter, men ju "längre ut i kapillärerna" i de mera verksamhetsnära nivåerna man kommer, desto svårare upplever studenterna det är att få sin "röst hörd".

Samtidigt fick bedömargruppen under platsbesöken stöd för att dialogformen ger möjligheter för att fånga upp både mindre och större frågor i verksamheten, vilket bedömargruppen anser ger en transparens och delaktighet. Bedömargruppen fick vid platsbesöken också konkreta exempel på hur delaktighet och engagemang uppmuntras genom bland annat lärardagar, handledardagar och temadagar, där det också framgick att lärarlagen kontinuerligt arbetar med kvalitetsrelaterade frågor. Bedömargruppen kan konstatera att arbetslivsrepresentanterna är delaktiga i att utveckla verksamheten genom att ge återkoppling utifrån sina respektive perspektiv, dock med olika intensitet.

Bedömargruppen konstaterar också att programråden har en central funktion för att skapa ett engagemang hos lärare och studenter i det utbildningsnära kvalitetsarbetet. Dock framkom under platsbesöken att det finns brister i återkopplingen till studenterna, vilket försvagar delaktigheten och engagemanget i den kvalitetsdrivande processen.

1.5 Lärosätet säkerställer att de resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet systematiskt tas tillvara i den strategiska styrningen, kvalitetsarbetet och i utvecklingen av kvalitetssystemet.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Processen att knyta lärosätets kvalitetsarbete till den strategiska styrningen av universitetets verksamheter sker genom återkommande dialoger mellan universitetsledningen, fakulteterna och studentkårerna samt genom den årliga kvalitetsrapporten.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

Av självvärderingen framgår att processen att knyta lärosätets kvalitetsarbete närmare den strategiska styrningen av universitetets verksamheter sker genom återkommande dialoger mellan universitetsledningen, fakulteterna och studentkårerna. Dessutom genomförs varje år en uppföljning av kvalitetssystemet för utbildningen som återrapporteras till universitetsstyrelsen i form av en kvalitetsrapport. Vidare utgör auditrapporten en viktig del i kvalitetssäkringsarbetet, med fokus på uppföljningen av kvalitetsdialogerna mellan fakultetsledningen/läraryhögskolan och universitetsledningen, vilket bedömargruppen ser som en styrka. Samtidigt ser bedömargruppen ett problem med att lärosätet i relativt stor utsträckning förlitar sig på dialogformens funktionalitet och att den skriftliga dokumentationen uppges vara av mer underordnad betydelse.

Utifrån den information som bedömargruppen fick under platsbesöken om hur arbetsprocessen faktiskt fungerar kan tillvägagångssättet ändå anses fungera och vara kvalitetsdrivande, där de olika aktiviteterna också korresponderar med varandra och där lärosätets högsta ledning också är involverad i processen. Den vertikala korrespondensen upplevs därför vara fungerande i båda riktningarna.

Bedömargruppen anser samtidigt att det finns en viss problematik i att prefekten, enligt självvärderingen, inte är med på utbildningarnas dialoger på fakultetsnivå. Detta motiverades av lärosätet på platsbesöket med att diskussionen på detta sätt blir mera fokuserad på kärnverksamheten och i de fall prefekten behöver informeras eller konsulteras i vissa frågor sker detta. Förtroendeaspekten lyfts fram som en viktig faktor i den processen och bedömargruppen fick också under platsbesöken indikationer på att systemet fungerar.

Både självvärderingen och platsbesöken bekräftar att den tillitsbaserade styrmodellen delvis skapar nya utmaningar i att säkerställa hur resultat och slutsatser från kvalitetssäkringssystemet tas tillvara. Bedömargruppen kan samtidigt konstatera att det inom de olika verksamheterna finns en god självinsikt i vad som krävs för att uppnå den kvalitetskultur som eftersträvas, både formerna för dialogerna samt hur resultaten därifrån dokumenteras och följs upp. Det finns i verksamheten också en god insikt i att kvalitetsarbetet är en ständigt pågående process, där dialogformen har en central funktion.

Beträffande kursvärderingar och programutvärderingar fick bedömargruppen, såväl genom studentinlagan som under platsbesöken, exempel för att det där finns en utvecklingspotential vad gäller publiceringen och därmed återkopplingen till studenterna på vilka förändringar som genomförs utifrån kursutvärderingen, men också motiveringar till varför inte förändringar skett i de fall där det är relevant. Samtidigt är svarsfrekvensen på kursvärderingar och programutvärderingar relativt sett låg. Det kan förklara att återkopplingen upplevs bristfällig, eftersom det inte anses angeläget att besvara värderingarna när återkopplingen är svag. Noteras bör i sammanhanget att det under platsbesöken framkom att det dock varierar mellan olika institutioner i vilken utsträckning studenternas synpunkter tas till vara i kvalitetsarbetet.

Enligt självvärderingen är uppföljning och utvärdering av kvalitetssystemet en av de nio aktiviteterna i kvalitetssystemet. Genom uppföljningar, både externa och interna, och dialoger följs enligt självvärderingen kvalitetssystemet upp och rapporteras varje år till universitetsstyrelsen i en kvalitetsrapport. På platsbesöket framkom dessutom att lärosätet har ett gemensamt benchmarking-arbete om att utveckla kvalitetssystemet med Tromsö universitet, Linköpings universitet och Örebro

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

universitet.

1.6 Lärosätet säkerställer att den information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter och får en spridning inom organisationen.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Den centrala kommunikationskanalen för att offentliggöra styrdokument, protokoll, minnesanteckningar, kontaktuppgifter och kvalitetssystemets olika aktiviteter sker via universitetets centrala webbplats. Lärosätet har ett regelverk för att hantera kursplaner, sett utifrån ett informationsperspektiv. Bedömaregruppen konstaterar dock att det finns förbättringspotential för både genomförandet av kursvärderingar och återkopplingarna till studenterna av tidigare kursvärderingar.

Lärosätet anger i självvärderingen att universitetets webbplats är den viktigaste kommunikationskanalen för att offentliggöra styrdokument, protokoll, minnesanteckningar, kontaktuppgifter och kvalitetssystemets olika aktiviteter. Dessutom sker kommunikationen med studenterna om lärosätets kvalitetsarbete framför allt via universitetets olika lärplattformar. På sikt planerar universitetet att använda en gemensam lärplattform. Platsbesöken gav belägg för att detta tillvägagångssätt också fungerar i praktiken. Det finns också en egen webbplats för kvalitetsarbetet som enligt självvärderingen samlar granskningsresultat och rapporter, och som länkar vidare till fakulteternas kvalitetsarbete.

Lärosätet betonar i självvärderingen att de strävar efter en balans mellan dels krav på dokumentation och kommunikation, dels resurseffektivitet och en överskådlighet i det som förmedlas. Bedömaregruppen anser att detta sammantaget visar på att det finns en tillgänglighet för medarbetarna att nå de olika beslut som fattats och att få den information som krävs för det arbete medarbetarna har inom universitetet. Platsbesöket visar dock att det kan finnas möjligheter att öka tillgängligheten till, och förståelsen för, informationen bland studenterna. Det finns kommunikatörer på olika organisatoriska nivåer som ansvarar för kommunikations- och informationsflödet. Samtidigt noterar bedömaregruppen att de enskilda verksamheterna har ett stort ansvar, vilken innebär att det finns risk för att variationer förekommer mellan institutionerna om vad som bör förmedlas.

Det finns ett regelverk för hanteringen av kursplaner, sett utifrån ett informationsperspektiv, och det går ut påminnelser från Studentcentrum till de olika berörda verksamheterna när det är dags för uppdateringar. Bedömaregruppen noterar dock att det upplevs finnas vissa brister i hur processen äger rum vad gäller att tillse att en uppföljning verkligen äger rum vad avser uppdateringar av publicerade kursplaner, översättningar till engelska liksom att den information generellt som förmedlas är relevant. Motsvarande problem finns för kommunikationen till studenter på olika kurser och program där man företrädesvis kommunicerar via lärplattformar. Bedömaregruppen kan alltså konstatera att det finns förbättringsbehov i både genomförandet av kursvärderingar och återkopplingar till studenterna av tidigare kursvärderingar.

Enligt självvärderingen kommuniceras resultaten av kvalitetssystemet externt via informationsträffar för olika yrkesgrupper och tematiska träffar, som lärardagar. Fakultetsnämnderna har också externa representanter och för yrkesutbildningar är det mycket vanligt med externa representanter i programråd, liksom kontakt med branschråd och yrkesförbund.

Bedömningsområde: Förutsättningar**Bedömning med motivering: Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet***Tillfredsställande*

Bedömargruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetssystem säkerställer att personalens kompetens motsvarar de behov som finns inom utbildningsverksamheten. Kvalitetssystemet har en förmåga att identifiera och tydliggöra behovet av kompetens, och tillgodoser detta genom ändamålsenliga processer för rekrytering och kompetensutveckling.

Det finns en genomarbetad modell för pedagogisk meritering, inklusive en pedagogisk meritportfölj, samt en rad aktiviteter för att synliggöra och premiera pedagogisk meritering. Kvalitetssystemet hjälper till att identifiera vilken typ av kompetens som motsvarar utbildningarnas behov. Genom sitt kvalitetssystem säkerställer lärosätet att undervisande personal får möjlighet till pedagogisk och ämnesmässig kompetensutveckling. Det finns ett antal aktiviteter och resurser som säkerställer, stödjer och följer upp de behov som finns i utbildningen.

Bedömargruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetssystem säkerställer en ändamålsenlig lärandemiljö i form av infrastruktur, studentstöd och läranderesurser för studenter och doktorander. Stödfunktionerna vid universitetet involveras genomgående i kvalitetssystemet genom olika kvalitetsaktiviteter eller via råd och nätverk. Kvalitetssystemet fångar upp utvecklingsbehovet för lokaler och annan infrastruktur. Studenterna får goda möjligheter till reellt inflytande över lokalutveckling.

Bedömargruppen bedömer att kvalitetssystemets aktiviteter är ändamålsenliga och systematiska när det gäller insamlandet av information om både studenters och doktoranders studiesituation. På så sätt främjar kvalitetssystemet studenternas och doktorandernas möjligheter att följa den planerade studietiden. Det finns flera goda exempel på genomförda analyser, åtgärder och uppföljning av kvalitetssystemet.

Bedömargruppen har identifierat följande utvecklingsområden:

- Lärosätet behöver diskutera de problem med bemötandet som studenter och doktorander lyfter fram i lämpliga sammanhang.
- Lärosätet behöver utveckla den individuella utvecklingsplanen (i samband med utvecklingssamtal).
- Lärosätet behöver bättre ta tillvara studenternas och doktorandernas behov av och synpunkter på den digitala lärandemiljön.
- Lärosätet behöver säkerställa att den referensgrupp som ska finnas för varje doktorand verkligen tillsätts och är känd för doktoranden.

2.1 Lärosätet säkerställer att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov.*Uppfylld*

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Bedömargruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetssystem kan säkerställa att personalens kompetens motsvarar de behov som finns inom

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

utbildningsverksamheten. Det gäller både kvalitetssystemets förmåga att identifiera och tydliggöra behovet av kompetens, samt att tillgodose det genom ändamålsenliga processer för rekrytering och kompetensutveckling.

Enligt lärosätets tillsatsbaserade styrningsmodell identifieras kompetensbehovet på program- och institutionsnivå och lyfts uppåt i organisationen via dialoger och verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Till stöd finns dels formella processer, dels strategier och policyer. Lärosätet har nyligen tagit fram en universitetsövergripande plan för kompetensförsörjningen med olika aktiviteter för att attrahera, rekrytera, introducera, utveckla och behålla kompetens. Det finns även planer på att ta fram vägledande principer för strategisk kompetensförsörjning. På så sätt skapas en positiv växelverkan mellan verksamhetens nedifrån- och upp- perspektiv samt ett strategiskt, lärosätesövergripande perspektiv.

Säkerställandet av kompetens vid anställning av lärare handlar om rekryteringsprocessen och de bestämmelser och rutiner som kringgärdar den. Både *Anställningsordning för lärare* och *Regel för rekryteringsprocess vid anställning av lärare* framstår som gedigna och väl etablerade vid lärosätet. Externa sakkunniga används vid tillsättningen av samtliga läraranställningar. Av policyerna framgår att de anställningskommittéer på respektive fakultet som bereder tillsättningen av tillsvidareanställningar av lärare och dekaner är beslutande. Undantaget gäller professorer och adjunkter, där rektorn beslutar. Lärosätet har under ett antal år haft målet att öka andelen disputerade lärare, som 2019 var 83 procent, något som positivt bidrar till forskningsanknytningen. Det faktum att rektorn måste ge dispens för att en adjunktstjänst ska tillsättas ger en tydlig signal om att man fäster stor vikt vid den vetenskapliga kompetensen i kompetensförsörjningen.

Av självvärderingen framgår att det finns en väl genomarbetad modell för pedagogisk meritering, inklusive pedagogisk meritportfölj, och en rad mekanismer för att både synliggöra och premiera pedagogisk meritering. Det faktum att det pedagogiska meriteringssystemet har två nivåer (meriterad lärare och excellent lärare) visar på utvecklingsmöjligheter för de lärare som vill satsa på pedagogisk meritering, vilket är motiverande. Dessutom finns incitament i form av löneförhöjning vid utnämning och pedagogiska priser. Under platsbesöken framkom varierade inställningar till hur effektivt det pedagogiska meriteringssystemet är för att i praktiken främja den pedagogiska kompetensutvecklingen. I vissa verksamheter fyller systemet sitt syfte att stimulera till pedagogisk meritering, i andra upplevs det som mindre ändamålsenligt. En annan möjlig brist i det pedagogiska meriteringssystemet, enligt bedömargruppen, är ett otillräckligt studentinflytande vid bedömningsprocessen. Det är Nämnden för högskolepedagogisk meritering som ansvarar för processen, och där har studenterna formell representation. Av studentinlagan framgår dock att studenterna vill ha möjlighet att lämna ett utlåtande om den sökandes undervisningskicklighet ur ett studentperspektiv. Den frågan togs upp vid platsbesöken med både studentrepresentanterna och vice-rektorn (som är ordförande i Nämnden för högskolepedagogisk meritering). Det råder delade meningar på lärosätet om ifall någon sorts inlagor från studenterna skulle vara möjliga eller ens lämpliga, men bedömargruppen anser att det krävs fortsatt diskussion för att skapa samsyn i frågan.

En viktig aspekt är hur kvalitetssystemet hjälper till att identifiera vilken typ av kompetens som motsvarar utbildningarnas behov. Här beskriver självvärderingen ett intressant exempel från medicinska fakulteten, där en bemanningsplaneringsnämnd är rådgivande inför beslut om att en rekrytering ska göras. Underlaget bygger på ett "äskande" från institutionen, dvs. ett identifierat behov från program- eller institutionsnivå. Kompetensförsörjningsfrågor tas också upp vid kvalitetsdialoger

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

mellan fakulteten samt institution- och programråden, enligt vad som framkom på platsbesöken. Även vid inrättande av utbildningsprogram och huvudområden finns säkerställande av kompetens som en obligatorisk punkt. Intressant nog ska fakulteten inte bara visa att det finns tillräcklig ämneskompetens, utan också kompetens inom de genomsyrande perspektiven. Detta är enligt bedömargruppen ett gott exempel på hur sådana perspektiv kan levandegöras och operationaliseras i utbildningen och inte bara vara honnörsord på papper. Motsvarande kvalitetskrav kopplat till kompetensförsörjning ställs vid inrättande av forskarutbildningsämne.

Även när det gäller kompetensförsörjning är den täta dialogen mellan utbildningarna och ledningen på olika nivåer viktig. Den bilden förstärktes vid platsbesöken, där flera exempel gavs på hur frågor om kompetensförsörjning lyfts fram i olika aktiviteter i kvalitetssystemet, vilket sedan lett till åtgärder har genomförts. Inte minst samspelet mellan program-, institutions- och fakultetsledning framstår här som avgörande. En särskild utmaning gäller de utbildningar som bemannas med personal från flera olika institutioner, där det ställs höga krav på kommunikation inom kollegiet samt mellan kollegiet och ledningen även i frågor som handlar om kompetensförsörjning. Både självvärderingen och platsbesöken lyfter fram goda exempel på att kvalitetssystemets aktiviteter understödjer den kommunikationen.

När det gäller handledarkompetens inom forskarutbildningen finns tydliga riktlinjer, till exempel genom *Regler för utbildning på forskarnivå* och fastställda krav på högskolepedagogisk kompetens vid utnämning till docent. Uppföljningen sker genom verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner för forskarutbildningsämnet, i avgångsenkäten för doktorander och vid de årliga uppföljningar som görs för varje doktorand.

Självvärderingen ger exempel på att institutioner gör kompetensförsörjningsplaner och att kompetensfrågan tas upp vid institutionsdialoger (gäller lärarhögskolan) samt på hur kompetensbehov som upptäckts inom kvalitetssystemets aktiviteter lett till åtgärder vid humanistiska och teknisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Platsbesöken bekräftade en väl fungerande integration mellan kvalitetssystemet och kompetensförsörjningsplaneringen.

Studentinlagan beskriver att problem med bemötande är vanliga, och att kompetensutveckling behövs. Efter att ha lyft fram frågan om bemötande vid platsbesöken kan bedömargruppen konstatera att det finns olika uppfattningar om detta och att det är svårt att dra några generella slutsatser. Bedömargruppen anser att lärosätet bör diskutera frågan vidare med studenter och doktorander i lämpliga sammanhang.

2.2 Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Bedömargruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetssystem säkerställer att undervisande personal får möjlighet till pedagogisk och ämnesmässig kompetensutveckling. Till detta bidrar att Enheten för universitetspedagogisk kompetensutveckling har en viktig roll i kvalitetssystemet, att både lärarna och ledningen lyfter fram betydelsen av en tät och nära kommunikation, samt att arbetsklimatet präglas av dialog och samarbete. Detta är ett prioriterat område i den universitetsövergripande handlingsplanen för kompetensförsörjning som

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

fastställdes 2020.

Umeå universitet är HRS4R-certifierat, vilket innebär att universitets processer för rekrytering, kompetensutveckling och säkerställandet av en främjande arbetsmiljö har genomgått en särskild kvalitetssäkring enligt EU:s Charter & Code för rekrytering av forskare. I samband med detta planeras enligt självvärderingen ytterligare översyn av lärosätets kompetensutvecklingspolicy, bland annat för att ge utvecklingssamtalen ett tydligare karriärutvecklingsfokus.

En viktig resurs för den högskolepedagogiska kompetensutvecklingen är Enheten för universitetspedagogisk och lärandestöd (UPL), enligt självvärderingen och platsbesöken. UPL har ett brett utbud av kurser och seminarier, inklusive handledarutbildning för forskarhandledare. Det finns ett antal mekanismer som säkrar att UPL:s verksamhet stödjer de behov som finns i utbildningen, t.ex. att UPL representeras i Utbildningsstrategiska rådet (USR), att det finns en rådgivande grupp med dekaner, studenter och överbibliotekarier samt att studenter medverkar i högskolepedagogiska kurser. Ytterligare styrkor är enligt bedömargruppen att majoriteten av de undervisande lärarna på UPL är lektorer inom olika ämnen, och att det bedrivs forskning vid enheten. Förmågan att erbjuda skraddarsydd kurs och andra insatser framstår som god och kurserna uppges vara välfyllda, vilket visar på en fungerande integration av UPL:s uppdrag och kärnverksamheten. Av självvärderingen framgår också exempel på andra former av stöd för pedagogiskt utvecklingsarbete, till exempel särskilda utlysningar av olika former av projektmedel. Högskolepedagogisk utbildning erbjuds även löpande till doktorander. Detta följs upp i medarbetarsamtal och vid uppföljning av den individuella studieplanen.

Enligt arbetstidsavtalet har all undervisande personal tid för kompetensutveckling inom ramen för sin anställning (20 procent för lektorer och 10 procent för adjunkter). Möjligheten att i praktiken använda tiden till kompetensutveckling avgörs dock av hur övriga arbetsuppgifter är resursatta. Här signalerar studentinlagan att bemanningen är "stram", vilket kan påverka lärarnas faktiska utrymme för kompetensutveckling. Samtidigt visar den senaste medarbetarundersökningen att 71 procent av lärarna att de har mycket goda möjligheter till lärande och utveckling. Vid platsbesöken framgick att lärarna generellt uppfattar att de verkliga möjligheterna till kompetensutveckling är goda. I självvärderingen anges den systematiska uppföljningen av lärarnas kompetensutvecklingstid som ett utvecklingsområde. Det är bland annat baserat på att bara 21 procent av lärarna som besvarat medarbetarenkäten uppger att de haft ett utvecklingssamtal som resulterat i en skriftlig individuell utvecklingsplan. Vid platsbesöken framkom dock genomgående att individuella utvecklingsplaner upprättas relativt rutinmässigt och att de används för att säkra kompetensutvecklingen.

Bedömargruppen anser att även om det finns variationer och därmed behov av förbättringsinsatser, så är arbetet med att säkerställa en systematisk uppföljning av kompetensutvecklingstiden på god väg vid lärosätet.

En främjande miljö kännetecknas av ett gott samarbetsklimat och en god arbetsmiljö. Även om dessa aspekter inte lyfts fram uttryckligen i självvärderingen, är det bedömargruppens uppfattning att lärosätet stärker arbetsmiljön för lärarna genom att sätta tillit och dialog i centrum för kvalitetsarbetet. Vid platsbesöken framkom tydligt att både lärarna och ledningen lyfter fram betydelsen av en tät och nära kommunikation, samt att arbetsklimatet präglas av dialog och samarbete. Vid ett stort lärosäte finns naturligtvis stora variationer i hur väl samarbetet fungerar i olika grupper, men bedömargruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetsarbete skapar goda förutsättningar för en välfungerande,

främjande miljö.

2.3 Lärosätet säkerställer att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Bedömargruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetssystem säkerställer en ändamålsenlig lärandemiljö i form av infrastruktur, studentstöd och läranderesurser för studenter och doktorander. Detta sker bland annat genom att stödfunktioner är involverade och att enheterna har ett nära samarbete. I införandet av en gemensam lärplattform är det viktigt att både studenter och lärare involveras i implementeringen av denna.

Frågor om infrastruktur, studentstöd och läranderesurser behandlas inom kvalitetssystemet, t.ex. genom att specificeras i styrdokument som gäller inrättande av utbildningsprogram/huvudområde respektive forskarutbildningsämne. Även inom de externa utbildningsutvärderingarna kan dylika frågor lyftas. Utvärdering av stödfunktionerna sker huvudsakligen genom enkäter.

Platsbesöken och självvärderingen visar att stödfunktionerna vid universitetet involveras genomgående i kvalitetssystemet genom olika kvalitetsaktiviteter eller råd och nätverk. Detta är enligt bedömargruppen en viktig framgångsfaktor när det gäller att resurssätta och tillgängliggöra stöd för studenternas lärande på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. I studentstödet ingår Universitetsbiblioteket (UB), Studieverkstaden, studievägledning och studenthälsa. Enheterna förefaller ha ett nära samarbete, vilket underlättar ett studentcentrerat perspektiv där studentens behov sätts i centrum snarare än var frågorna hör hemma vid olika enheter. Studentinlagan lyfter dock att Studieverkstaden är underdimensionerad och att det finns ytterligare behov av stödresurser, särskilt inom det naturvetenskapliga och tekniska området. Vid platsbesöken framkom även att det finns viss variation i hur väl studenter känner till vilka stödresurser som finns. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att beakta den frågan i de dialoger och andra kontaktytor som finns i kvalitetssystemet.

Av underlagen framgår att kvalitetssystemet fångar upp utvecklingsbehov kopplat till lokaler och studenterna får goda möjligheter till verkligt inflytande över lokalutvecklingen. När det gäller de fysiska lärmiljöerna framgår av självvärderingen att lärosätet har gjort en satsning på interaktiva miljöer. Det är positivt att man knutit både faciliterande resurser och forskningsbaserad utvärdering till de miljöerna. Av platsbesöket framgick att det råder delade meningar om hur effektivt miljöerna används. Den digitala infrastrukturen framstår som tillfredsställande även om studentinlagan beskriver ett problem med att inaktuella kursplaner och information gör det svårt att hitta relevant information på webbplatsen. En styrka är att UPL har ansvaret för plattformar för e-lärande, vilket gör att det finns en uttalad koppling mellan den pedagogiska utvecklingen och it-infrastrukturen. Samtidigt anser bedömargruppen att lärosätet bättre behöver ta tillvara studenternas behov av och synpunkter på den digitala lärandemiljön. I både studentinlagan och vid platsbesöken framkom att studenterna upplever att det är svårt att hitta information på webbplatsen och att det finns många digitala kommunikationskanaler, vilket kan vara förvirrande. Det finns en önskan hos studenterna om ett mer standardiserat sätt att förmedla information. För närvarande används tre olika lärplattformar, vilket gör den digitala miljön mer svåröverskådligt och mindre tillgänglig. Införandet av en gemensam plattform pågår, och bedömargruppen anser att det är viktigt att både studenter och lärare involveras i arbetet.

2.4 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid.*Uppfylld*

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Kvalitetssystemets aktiviteter är ändamålsenliga och systematiska när det gäller att samla in information om både studenternas och doktorandernas studiesituation, vilket är en förutsättning för att lärosätet ska kunna främja möjligheterna att följa den planerade studietiden.

Genom olika studentundersökningar men också studentkårsskrivelsen och utbildningsprogrammets verksamhetsberättelser samlas relevant information in. Det finns enligt självvärderingen exempel från lärarhögskolan och medicinska fakulteten som gjort avhopsanalyser för att få en djupare förståelse av statistiska uppgifter om avhopp och därmed kunna genomföra lämpliga åtgärder. Vid platsbesöken framkom att det även att andra fakulteter bedriver ett aktivt arbete med analyser av avhopp och genomströmning, ofta på programnivå. Detta ser olika ut på olika utbildningar, liksom de åtgärder som genomförs. Även om arbetssätten skiljer sig åt mellan olika delar av lärosätet anser bedömaregruppen att det finns en medvetenhet om varför studenter väljer att inte fortsätta sin utbildning, eller har svårt att klara sina studier, som möjliggör ett systematiskt förbättringsarbete.

Den lokala studievägledningens roll lyfts också fram i självvärderingen, liksom betydelsen av att studenter tidigt informeras om sin utbildning och får en bra introduktion till högre studier. Detta säkerställs bland annat genom introduktionsföreläsningar för alla studenter och ett introduktionsprogram för internationella studenter som erbjuds av International Office. Det finns en lärosätetsgemensam handläggningsordning för studievägledning som säkerställer likvärdigheten i den lokala studievägledningen.

Inom forskarutbildningen är den individuella studieplanen (ISP) ett centralt redskap för att planera och följa upp doktorandstudierna inklusive förutsättningarna för att genomföra forskarutbildningen inom planerad tid. För att den individuella studieplanen ska vara ett välfungerande verktyg krävs ett levande arbete med den, och i självvärderingen lyfts ett mycket gott exempel på gemensamt ansvarstagande fram i form av den referensgrupp som finns för varje doktorand och som följer upp den individuella studieplanen varje år. Gruppens sammansättning möjliggör ett helhetsperspektiv på doktorandens situation som både anställd och studerande, som ofta kan vara svårt att få till. Om referensgruppen fungerar kan den vara ett mycket viktigt stöd till både doktorand och handledare. Vid platsbesöken fick dock bedömaregruppen intrycket att det inte är allmänt känt bland doktoranderna hur referensgruppen fungerar i praktiken, och bedömaregruppen anser därför att informationen om referensgruppen arbete behöver förbättras.

Det är välkänt att arbetssituationen för doktorander kan vara stressig, och lärosätet har enligt självvärderingen genomfört olika strukturella åtgärder för att avhjälpa detta. Man har bland annat genomfört ett utvecklingsprogram för doktorander och satsat på forskarskolor för att skapa en större kritisk massa i små miljöer där doktorander ofta är mer utsatta.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Bedömning med motivering: Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet***Tillfredsställande*

Lärosätets kvalitetssystem omfattar många olika aktiviteter där informationen förmedlas på ett bra sätt mellan kurser, program, fakulteter och universitetsledning. Det är positivt att det rutinmässiga analysarbetet är inriktat mot programmen.

Bedömagruppen konstaterar att universitetet har goda rutiner för kvalitetssäkringen som utgår från behovet av hög och lämplig kompetens. Det gäller både verksamhetens forskning och generella akademiska nivå, liksom satsningen på pedagogiskt utvecklingsarbete med studentaktiv inläring som mål. De flesta fakulteter och program har en fungerande utvecklingscykel, med utvärdering, identifiering av förbättringsområden, genomförande av åtgärder och utvärdering av åtgärdernas effektivitet. Införandet av matrisverktyg har lett till förbättringsåtgärder i många program under senare år. Lärosätet har utvecklat en kultur för rapportering och kontroll som är mindre byråkratisk, men som ändå tar tillvara information i alla led och från år till år.

Den tillitsbaserade styrmodellen är samtidigt inte helt robust, eftersom den kan vara sårbar för underrapportering och svag uppföljning med risk för att identifierade behov av förbättring inte får den uppföljning som krävs. Även om bedömagruppen uppfattar att kvalitetsutvecklingscykeln i huvudsak fungerar väl, bör ledningen alltid vara uppmärksam på systemets sårbarhet. En tillitsbaserad modell är helt beroende av att en god kvalitetskultur genomsyrar hela organisationen.

En annan möjlig kritisk punkt kan vara kvaliteten och pålitligheten i basinformationen som kommer från kursvärderingarna. Det finns kritik från studentkåren bland annat mot kursvärderingarnas inriktning och att synpunkter inte tas på allvar.

Sammantaget förtjänar lärosätet beröm för att ha genomfört sitt kvalitetsarbete i utbildningsverksamheten på ett sätt som i hög grad är baserat på förtroende och är relativt lite byråkratiskt. I det stora hela fick bedömagruppen intrycket att de anställda deltar engagerat i kvalitetsarbetet. Bred medverkan och stöd från studenterna och lärarna stimulerar till ett kvalitetsutvecklande arbete.

Utvecklingsområden:

- Lärosätet bör utveckla ett mer robust och samlat upplägg för kursutvärderingar, gärna i kombination med ett utvidgat bruk av formativa och kvalitativa metoder, till exempel fokusgrupper.
- Lärosätet bör utveckla ett gemensamt stöd för skriftlig rapportering och registrering av åtgärdsbeslut på programnivå. Det kan genomföras försiktigt, för att inte bryta med den etablerade förtroendebaserade och obyråkratiska kulturen.
- Lärosätet bör göra sin kommunikation av resultaten från kvalitetsarbetet mer transparent och översiktlig, så att det lättare går att hitta informationen på webbplatsen och bredare grupper nås av informationen.
- Lärosätet bör stärka systemet för kollektivt stöd till doktoranderna, till exempel genom handledarforum.
- Lärosätet bör fortsätta sitt arbete med att införa mer studentaktiva inlärningsmetoder.

3.1 Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning samt ändamålsenliga rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Lärosätet har enligt självvärderingen och annan dokumentation utvecklat en omfattande process för inrättande av nya utbildningar samt nedläggning av utbildningar. Här bidrar flera interna insatser, och insatser för externa intressenter där det är relevant, i en fastlagd ordning och med tydlig ansvarsfördelning.

Processerna för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning följer enligt självvärderingen styrdokument med kravspecifikationer för grundnivå, avancerad nivå och doktorandnivå. Processen avslutas med ett beslut av rektorn. Av platsbesöket framgår att ledningen lägger stor vikt vid de utbildningsstrategiska rådens medverkan i processen. Dekanerna hänvisar till rutiner på fakultetsnivå som gör analyser av kompetensstatus utifrån den aktuella utbildningens behov. Inrättandet av nya utbildningar tar lång tid och processen förefaller vara grundlig. Även de mellanchefer och lärare som intervjuades vid platsbesöken menar att processerna är bra. Bedömargruppen anser att både ansvarsfördelning, robusthet och ändamålsenlighet av processen för inrättande är goda.

När det gäller utvärdering, kvalitetssäkring och utveckling av befintliga utbildningar beskriver lärosätet i *Kvalitetssystem för utbildning* nio olika aktiviteter och processer som bidrar till det. Där ingår bland annat återkommande kurs- och programutvärderingar, som är kopplade till årliga verksamhetsberättelser. Kopplingen mot kvalitetssystemet utvärderas vart tredje år. Vart sjätte år görs en samlad utvärdering av verksamhetsberättelserna på fakultetsnivå i den kollegiala granskningen. Sammantaget framstår dessa aktiviteter som sammanhängande, heltäckande och ändamålsenliga, och ansvaret för genomförandet är logiskt fördelat mellan fakulteterna (dekanerna), institutionerna (prefekterna), programmen (programansvariga) och kurserna (de kursansvariga). Den högsta ledningen genomför kvalitetsdialoger med fakulteterna en gång per termin, där även analyser av avhopp ingår. Dialogerna är en viktig utgångspunkt för den årliga kvalitetsrapporten till ledningen. Vid platsbesöken gav både ledningen och dekanerna uttryck för en hög grad av tillfredsställelse med hur dialogerna fungerar.

Det framstår för bedömargruppen som att programråden och de programansvariga har en något otydlig funktion, eftersom de inte har beslutsrätt. Bedömargruppen har ändå sett att de har en nyckelroll genom att de för en systematisk kvalitetsdialog med fakultetsledningen, och den bilden stärktes under platsbesöken. Den direkta kopplingen mellan program och fakulteter gör att ledningen och själva utbildningsverksamheten har nära kontakt med varandra. Flera av de intervjuade lyfte fram att den här direkta kontakten har ett särskilt stort värde, särskilt i lärarutbildningen där många institutioner och fakulteter är inblandade. Prefekterna har en underordnad roll i själva kvalitetsdialogerna, men institutionerna är självskrivna som administrativa "ägare" av de insatser som är förutsättningen för utbildningen (lärresurser och ekonomiska medel). Bedömargruppen anser att lärosätet bör vara medvetet om att det kan finnas risker när ansvar för kvalitet inte är sammankopplat med ansvar för resurser.

Bedömargruppen har undersökt om lärosätets relativt nya tillits- och dialogbaserade modell för information, beslut och uppföljning är tillräckligt robust för att hela cykeln för kvalitetssäkring blir effektiv. Nästan samtliga som bedömargruppen har intervjuat under platsbesöket – chefer, lärare och studenter – uttryckte ett tydligt stöd för modellen med dess "horisontella och involverande" kultur, som flera uttryckte det. Bedömargruppen konstaterar att information om utvärderingar och granskningar tas på allvar samt analyseras och diskuteras i olika dialogforum, samt att beslut om förbättringar och utveckling genomförs och följs upp varje år. De intervjuade lärarna menar att de nu är mer involverade i beslutsprocesserna, medan cheferna menar att mindre byråkrati och mindre styrning utifrån nyckeltal

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

gör kvalitetsarbetet mer träffande. Både lärare och chefer menar att förändringen av kvalitetssystemet har lett till att kvalitetsarbetet har blivit "mer konkret", som en lärare uttryckte det, och att kontakten med och stödet till studenterna har blivit bättre. Bedömargruppen vill ändå lyfta fram att ett så förtroendebaserat system kan vara sårbart, och att det krävs kontinuerlig uppmärksamhet och uppföljning genom hela organisationen för att systemet över tid inte ska förfalla till att bli till intet förpliktigande.

Grunden i det systematiska kvalitetsarbetet är kursutvärderingarna. Platsbesöken visar att det finns skillnader i hur kursutvärderingarna genomförs. Programledarna menar att ett lågt deltagande från studenterna är ett problem, men bedömargruppen fick också exempel på att ett visst informationsarbete har lett till en svarsandel på 60–70 procent. Det är inte heller tydligt hur effektiva utvärderingarna är. Flera av de intervjuade studentgrupperna saknar återkoppling och uppföljning, och hade gärna sett en mer formativ utvärderingsmetod under kursens gång. Andra grupper var mer positiva, inte minst eftersom man utgick från de utvärderingar som tidigare grupper på kursen hade gjort. De flesta lärare var nöjda och påpekade att det alltid görs sammanställningar och analyser av studenternas svar, som i sin tur läggs fram för programledningen och programråden. Bedömargruppen fann flera exempel på kursutvärderingar som är särskilt positiva, där man kombinerar frågor med forum, och studenter och lärare tillsammans diskuterar kvalitetsfrågor med utgångspunkt i det som kommit fram av svaren.

Det samlade intrycket av kursutvärderingarna utifrån underlagen är att det finns en stor variation både i genomförande och återkoppling. Lärosätet bör ta ett stramare grepp om de grundläggande rutinerna, till exempel med mer standardiserade frågor och fler diskursiva metoder.

Även när det gäller doktoranderna bör lärosätet stärka det uppföljande arbetet. Förutom det sedvanliga stödet som en handledare ger en doktorand, kan det kollektiva stödet och möjligheten till delaktighet förbättras. Doktoranderna framförde i intervjuerna att de saknar ett handledarforum, och att den referensgrupp som utses för varje doktorand ofta upplevs frånvarande.

3.2 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Den samlade bilden som bedömargruppen har fått är att lärosätet är ganska typiskt när det gäller att främja ett studentaktivt lärande. Lärosätet säkerställer att studenterna tar en aktiv del i lärandeprocesserna, bland annat genom att det vid de kollegiala granskningarna läggs särskild vikt vid studentaktiva metoder. Det är stor variation mellan olika program, men lärosätets medvetna principer och kvalitetsarbete leder till en tydlig utveckling i riktning mot en mer aktiv studentmedverkan.

Lärosätet har ambitiösa krav på lärares pedagogiska kompetens, vilket bland annat framgår av kraven vid anställning av nya lärare och forskare. Bland kraven finns variation av undervisningen och metoder för studentaktiv inläring. De kollegiala granskningarna lägger vikt vid att undersöka hur undervisningen fungerar i verkligheten, med särskilt fokus på studentaktiva metoder. Vid platsbesöken framgick att de utbildningsstrategiska råden också visade att lärosätet på strategiska nivåer arbetar aktivt med att främja varierade och studentaktiva arbetsmetoder. En viktig del i det arbetet är UPL. Av

självvärderingen framgår att enheten erbjuder en rad kurser i universitetspedagogik.

Enligt resultaten från studiebarometern känner en överväldigande majoritet (89 procent) av studenterna sig engagerade i undervisningen. Ändå är representanter för studentkårerna kritiska. De positiva svaren i studiebarometern kan förklaras med hur frågorna är ställda och med låg svarsprocent. Representanter för studentkårerna framför i studentinlagen och intervjuerna att mycket av undervisningen är traditionell, och att det finns en utbredd motvilja mot studentaktiva metoder bland lärarna. Detta sätter de samman med en utbredd misstro mot studenternas förmåga att ta ansvar för sin utbildning.

Intervjuer med lärare och studenter nyanserade bilden. För det första blev det tydligt att det finns stora skillnader mellan fakulteterna. Och även om bedömargruppen också hörde berättelser från studenter som delar studentkårens åsikter, var de flesta av de intervjuade studenterna nöjda med undervisningen och hur lärarna bjuder in dem till aktivt deltagande och inflytande i läroprocesserna. Det kom naturligt tydligast till uttryck i utbildningar med mycket praktisk aktivitet, som medicin och arkitektur, men också studenter och lärare i humanistiska och beteendevetenskapliga ämnen berättade om variation i undervisningsmetoderna.

Av underlagen får bedömargruppen inte någon fullständig bild av hur de varierade och studentaktiva inlärningsmetoderna också reflekteras i examinationer av lärosätets många program och kurser. Men den systematiska användningen av målmatriser och konstruktiv länkning (dvs. att skapa samband mellan kursmål, inlärningsmetoder och examensformer) i programmen antyder att lärarna i huvudsak är medvetna om att det måste vara ett samspel mellan mål, undervisningsmetoder och examination.

3.3 Lärosätet säkerställer ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Lärosätet lyfter i sin vision fram att forskning och utbildning stärker varandra ömsesidigt, och att de ämneskunniga som bedriver forskning och de som bedriver utbildning i största möjliga utsträckning är samma personer. Vidare har forskningsanknytning en betydande plats i de centrala processerna för kvalitetssystemet.

Självvärderingen beskriver att en särskild satsning sedan 2006 har bidragit till att öka andelen forskningskompetenta lärare. Lärosätet tar tillvara forskningskompetens vid nya anställningar och vid inrättande av nya utbildningar, och adjunkter anställs endast undantagsvis. Vid inrättande av program undersöker man om det finns nödvändig forskningskompetens och att forskningsprofilen stämmer överens med utbildningsprofilen. Överlag får personalen tid och möjlighet i sina arbetsavtal till att arbeta med forsknings- och utvecklingsprojekt. En annan åtgärd är att UPL ger lärarna ett upplägg för att driva *Scholarship of Teaching and Learning*, där de kan forska på sin egen undervisning.

Temat forskningsanknytning har en betydande plats i kvalitetssystemet och tas upp systematiskt i samband med kursutvärderingar, programvärderingar och utbildningsvärderingar genom kollegial extern granskning. I utbildningens verksamhetsberättelse och verksamhetsplan ska forskningsanknytningen analyseras. Självvärderingen ger exempel på hur olika utbildningars forskningsanknytning har lyfts fram som ett resultat av kvalitetsarbetet. Bedömargruppen anser att det finns anledning att anta att lärosätet har en genomgående hög forskningskompetens och genomför åtgärder för att säkerställa att utbildningen har forskningsanknytning.

Forskningsanknytningen i utbildningen innebär också att studiernas innehåll utgår från det aktuella kunskapsläget samt att studenterna får insikt och träning i att använda vetenskapliga arbetsmetoder. Under idealiska förhållanden bör de också få kontakt med aktuell forskning som institutionens lärare bedriver. Lärosätets ledning gav vid platsbesöket uttryck för att detta genomgående stämmer för de flesta program, även om själva kontakten med verkligt forskningsarbete är lättare att åstadkomma i vissa program än i andra.

3.4 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Lärosätet säkerställer kopplingen mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer genom att styrdokument vid inrättande av utbildningar och i det löpande kvalitetsarbetet kopplar ihop lokala mål med nationella mål. Lärosätet uppmanar också medarbetarna till att göra dessa kopplingar och ser till att de flesta utbildningar använder målmatriser.

Universitetet har enligt självvärderingen utvecklat olika styrdokument med syftet att reglera utbildningens innehåll och måluppfyllelse i samspel med nationella och lokala krav (*Lokal examensordning, Regler för utbildningsplaner på grundnivå och avancerad nivå och Regler för kursplaner och litteraturlistor på grundnivå och avancerad nivå*). Dokumenten, som används både vid inrättade av nya utbildningar och i det löpande kvalitetsarbetet, kopplar de lokala kraven om erfarenhetsutbyte till nationella examensmål, som de uttrycks i det nationella kvalifikationsramverket. Den kompetens som studenterna behöver ha i slutet av sina studier ska då stämma överens med nationella krav och de särskilda krav som lärosätet eventuellt fastställer lokalt.

En genomgående princip, enligt självvärderingen, när man utvecklar kursplaner och utbildningsplaner är så kallad konstruktiv länkning, där man försöker etablera ett tydligt samband mellan kursmål samt de inlärningsmetoder och examensformer som används, och där man också beskriver studenternas progression. Lärosätet satsar på att lära medarbetarna använda dessa länkningar, bland annat genom kurser som UPL anordnar. Bedömargruppen anser att de flesta utbildningar säkerställer att man uppfyller både nationella och lokala krav genom bruket av målmatriser, även för doktorander som får en individuell målmatris i sin studieplan. Matriserna kopplas samman med *Verksamhetsberättelse* och *Verksamhetsplan*, och kommer på så sätt in i den ordinarie linjeorganisationen. Matriserna är också underlag för *Utbildningsutvärdering genom kollegial extern granskning*. Både ledningen och lärarna ger uttryck för att lärarna har utvecklat sin metodiska kompetens på området.

Vid enstaka programvärderingar och utbildningsvärderingar under de senaste åren har kopplingen mellan mål, metoder och synliggörandet av progression i programmet ofta visat sig vara svag. Det gäller bland annat flera program vid humanistiska fakulteten, forskolläraryrket, vissa ingenjörsprogram och program vid samhällsvetenskapliga fakulteten. Det framgår av självvärderingen och genom intervjuer med ledningen och lärarna att erfarenheter från de här utvärderingarna har lett till ett systematiskt arbete med att förbättra programbeskrivningar och utveckla en mer målinriktad och sammanhängande undervisning. Bland annat hänvisade lärarna i biomedicin till en uppföljning av en extern granskning 2018 som ledde till bättre planeringsdokument och ett förändrat upplägg för undervisningen under den första terminen samt därmed till färre avhopp.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

3.5 Utifrån kontinuerliga uppföljningar och regelbundna granskningar vidtar lärosätet de åtgärder som krävs för att förbättra och utveckla utbildningarna.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Lärosätet genomför de åtgärder som krävs genom programvärderingarna, verksamhetsberättelsen och verksamhetsplanen.

Av självvärderingen framgår att kvalitetssystemet vid lärosätet är decentraliserat med tyngdpunkt på programnivån. Löpande basinformation kommer "underifrån" i verksamheten, från kursutvärderingarna, som genomförs varje år och sammanställs, kopplas till studentenkäter och analyseras i programvärderingar. Programvärderingarna är i sin tur ett viktigt underlag för programmets verksamhetsberättelse och verksamhetsplan. Verksamhetsberättelsen består av rapporter om kvalitetsarbetet i programmen som genomförs varje år. Ledningen och lärarna i programmen har därmed en huvudroll när det gäller att bestämma vilka förbättringsåtgärder som bör genomföras. Forskarutbildningen har relativt nyligen infört verksamhetsberättelser.

Med maximalt 6 års mellanrum utvärderas varje program vid en extern kollegial granskning. Då är verksamhetsberättelserna som genomförs varje år ett viktigt underlag tillsammans med interna rapporter, planer och examensbeskrivningar. Granskningen är inriktad på programmets innehåll och ska identifiera både styrkor och utvecklingsbehov. Självvärderingen ger exempel på att utvecklingsområden har identifierats vid granskningarna och har lett till förbättringsåtgärder. Det bekräftades av lärarna och vissa programansvariga.

På samma sätt som det finns en koppling mellan kurs- och programnivån, finns det enligt självvärderingen en koppling mellan program-/fakultetsnivån och den översta ledningsnivån genom kvalitetsdialoger och utarbetandet av en årlig kvalitetsrapport till styrelsen. Med några års mellanrum ska dessutom varje fakultet genomgå en fakultetsgranskning. Den ska vara "baserad på kollegiala synpunkter och rekommendationer" enligt självvärderingen, med fokus på lärande, utveckling och betoning av goda exempel samt mindre på kontroll och redovisning av tillfredsställande kvalitet. Den typen av granskning samspelar bra med lärosätets allmänna kvalitetssäkringspolicy och är inriktad mot förbättringar.

Bedömargruppen anser att ett positivt drag i kvalitetssäkringssystemet är att det omfattar så många aktiviteter och att det är uppbyggt som en "pyramid", där informationen förs vidare från kurserna upp till programnivå och fakultet. Det är också positivt att det viktigaste analysarbetet vänder sig mot programmen. Programmen är lärosätets "erbjudande" till studenterna, och förbättringsarbetet ska därför ha sin tyngdpunkt där. Införandet av matrisverktyg har lett till förbättringsåtgärder i många program under de senaste åren. Det är också bedömargruppens uppfattning att det finns en kvalitetskultur vid lärosätet som är inriktad mot kontinuerlig kvalitetsutveckling av utbildningsprogrammen. Intervjuer med fakultets- och programledning samt lärare visade tydligt att de flesta fakultet och program har en fungerande utvecklingscykel, med utvärderingar, identifiering av förbättringspunkter, genomförande av åtgärder och utvärdering av åtgärdernas effektivitet. Trots det kan program och kurser utvecklas genom små förbättringssteg år från år utan stora och krävande reformer. Lärosätet har infört en kultur för rapportering och kontroll som är mindre byråkratisk samtidigt som man har tagit tillvara kritisk information i olika led från år till år.

Av de samlade underlagen framgår att kopplingen mellan programmen och de översta beslutsnivåerna inte är utpräglad stark. Det framstår som en logisk konsekvens av den valda profilen, med decentralisering, tillit och dialog som viktiga kännetecken. Detta skulle kunna vara en möjlig svaghet, där den högsta ledningen kan tappa kontrollen över kvalitetsutvecklingen. Bedömargruppen fick på platsbesöket ändå en beskrivning av hur det överordnade ansvaret för kvalitetsutvecklingen tas tillvara genom systematisk dialogkontakt med fakulteter och institutioner samt i de strategiska råden för utbildning.

En annan kritisk punkt i cykeln för kvalitetsutveckling kan vara kvaliteten och pålitligheten i basinformationen som kommer från kursutvärderingarna. Studentkårens uttrycker genom studentinlagan och intervjuerna kritik mot hur kvalitetsarbetet fungerar på kursnivå: De anser att frågorna vid kursutvärderingarna inte är tillräckligt vinklade mot pedagogiska förhållanden och lärarnas undervisning, samt att studenternas synpunkter genomgående betraktas som "okvalificerade". Detta menar de leder till en ofullständig återkoppling och liten vilja bland lärarna att genomföra förbättringsförslag som studenterna menar är viktiga. Intervjuer med lärare och studenter bekräftade det intrycket vid några tillfällen, medan andra däremot var nöjda med hur kurserna varje år granskas med inriktning mot förbättringar och återkoppling till studenterna.

3.6 Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter.

Inte uppfylld

Bedömningsgrunden är inte uppfylld. Det finns en kommunikation av granskningsresultat till interna och externa intressenter, framför allt via universitetets webbplats. Däremot kan tillgängliggörandet av resultaten på webbplatsen förbättras. Det handlar bland annat om att göra olika dokument och exempelvis resultat från kursutvärderingar mer tillgängliga. Kretsen av personer som får information om kvalitetssystemet bör också breddas. Genomförandet av kursvärderingar och återkopplingen till studenterna av tidigare kursvärderingar är också ett viktigt förbättringsområde.

Självvärderingen beskriver en mängd aktiviteter för kommunikation av granskningsresultat och planerade åtgärder. Rapporter från externa granskningar läggs ut på webbplatsen i sin helhet. För de olika interna kvalitetsaktiviteterna har relevanta målgrupper identifierats och kommunikationen har anpassats efter dem. Det finns en egen webbplats för kvalitetsarbetet som enligt självvärderingen samlar granskningsresultat och rapporter, och som länkar vidare till fakulteternas kvalitetsarbete. Bedömargruppen menar dock att det är svårt att hitta faktiska resultat och rapporter på webbplatsen, inte minst för de externa intressenterna eller allmänheten. En stor del av rapporterna och de skriftliga anteckningarna kräver inloggning och kan vara svåra att hitta.

Studentinlagan visar också att det finns problem med att hitta på lärosätets webbplats. Studentkårens har efterfrågat en gemensam plattform för kursutvärderingar för att underlätta för studenter som vill hitta resultat för just sin utbildning. Självvärderingen anger också som ett utvecklingsområde just publicering av kursutvärderingar som i dag inte tillgängliggörs på ett adekvat sätt. Även verksamhetsberättelserna skulle kunna göras lättare tillgängliga på ett systematiskt sätt. Bedömargruppen delar den uppfattningen. Det finns problem med hur lärosätet kommunicerar med studenterna på olika kurser och program, vilket oftast sker via lärplattformar. Bedömargruppen kan konstatera att det finns förbättringsbehov av både genomförandet av kursvärderingar och

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

återkopplingen till studenterna av tidigare kursvärderingar.

Självvärderingen och platsbesöken visar att lärosätet har en i huvudsak tillfredsställande kommunikation när det gäller återkoppling och information om kvalitet och kvalitetsarbete direkt till de olika grupperna och intressenterna som har deltagit i de olika processerna. Representanter för studentkårerna menar dock att det finns brister även här, varför det ändå kan finnas sätt som kommunikationen kan förbättras på. Den särskilda anpassningen av informationen till avgränsade grupper vid lärosätet kan tyda på att lärosätet gör en alltför snäv tolkning av uttrycket "relevanta intressenter". Bedömaregruppen påpekar att det finns bredare grupper vid lärosätet – och i viss utsträckning även i samhället utanför – som har ett relevant intresse av att se resultaten av kvalitetsutvärderingarna. Det är dessutom värt att notera att kommunikationen ofta sker i redigerad form som kortfattade e-brev, meddelande eller muntliga genomgångar. När information om resultat av granskningar och enkäter inte ges i sin fullständiga form, utan "silas" innan den kommuniceras, kan det bidra till att undergräva tilliten för att kommunikationen är "uppriktig" och sanningsenlig.

Bedömaregruppen har uppfattningen att lärosätets praxis för kommunikation om resultatet av kvalitetsarbetet är "defensivt" och mindre transparent, både till de egna studenterna och de externa intressenterna. Bedömaregruppen anser att det är för snävt att bara de som direkt deltar i – och berörs av – kvalitetsprocesserna ska få återkoppling och information. Självvärderingen tar också upp det som ett utvecklingsområde, och hänvisar till att det finns brister i kommunikationen när externa intressenter, däribland allmänheten, inte blir tillräckligt informerad.

Bedömningsområde: Jämställdhet**Bedömning med motivering: Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet***Tillfredsställande*

Bedömaregruppen anser att lärosätet genom sitt kvalitetssystem säkerställer ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande. Jämställdhet är ett av de genomsyrande perspektiven i kvalitetssystemet, vilket innebär att det systematiskt och på ett integrerat sätt beaktas i ett antal av de ingående aktiviteterna. Bedömaregruppen anser att kvalitetssystemet tydligt stödjer en medvetenhet om och synliggörande av jämställdhet. Dock framstår det inte lika klart hur systemet stödjer att åtgärder genomförs, kommuniceras och följs upp.

Det finns en lång tradition av forskning och utbildning inom genus och jämställdhet. Samtidigt beskriver självvärderingen att jämställdhetsarbetet har kommit olika långt på olika delar av lärosätet, vilket förklaras med skillnader i erfarenhet och kompetens hos lärarna.

En ny jämställdhetsintegreringsplan som omfattar lärosätets skyldigheter både som utbildningsanordnare och som arbetsgivare är under framtagande. Inga lärosätessövergripande mål sätts för jämställdhetsarbetet, vilket ligger i linje med lärosätets decentraliserade, tillitsbaserade styrning. Bedömaregruppen anser dock att gemensamma mål bidrar till en tydlighet som kan stärka jämställdhetsintegreringen.

Bedömaregruppen har identifierat följande utvecklingsområden:

- Det är oklart hur åtgärder som genomförs återkopplas och följs upp inom kvalitetssystemet.
- Tydliga mål för jämställdhetsarbetet saknas. I samband med att den nya jämställdhetsplanen tas fram, kan mål eller insatsområden formuleras.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

- Införandet av jämställdhet i utbildningarna har kommit olika långt på lärosätet. Bedömargruppen rekommenderar därför de som kommit längre delar med sig av sina kunskaper till de områden på lärosätet som inte har kommit lika långt.

4.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.

Uppfylld

Bedömningsgrunden anses uppfylld. Det finns ett långt framskridet och medvetet arbete med jämställdhetsintegrering vid lärosätet, inte minst det faktum att jämställdhet är ett av de genomsyrande perspektiven i kvalitetssystemet. Perspektiven ska genomsyra all utbildning vid lärosäten och genom att de integreras i kvalitetssystemet blir de synliggjorda och enklare att följa upp. På så sätt säkerställs att studenter och doktorander har möjlighet att utveckla kunskap och kompetens om perspektiven, inklusive jämställdhet, under sin utbildning.

Det faktum att jämställdhet är ett perspektiv i *Kvalitetssystem för utbildning* innebär enligt bedömargruppen att det blir en naturlig del i de olika kvalitetsaktiviteterna, där det beaktas systematiskt och rutinmässigt. Självvärderingen innehåller en utförlig beskrivning av hur jämställdhet kommer till uttryck, både i form av utbildningarnas innehåll och genomförande och i förhållande till studiesituationen och arbetssituationen för studenter och doktorander. Även andra inlämnade underlag visar hur jämställdhet på olika sätt integreras i kvalitetsarbetet, ofta på ett mycket konkret sätt. Enligt lärosätets kvalitetskrav för utbildningsprogram och huvudområden ska integreringen av jämställdhet i utbildningens utformning och genomförande beskrivas vid ansökan om inrättande av nya utbildningsprogram och huvudområden. Även mer aktiva åtgärder för att motverka ojämställdhet i rekrytering och genomströmning ska beskrivas, vilket är en styrka. Kraven är tydligt formulerade, vilket skapar förutsättningar för en samsyn på vad det innebär att beakta jämställdhet inom utbildning. Andra exempel på hur jämställdhet som perspektiv följs upp i olika aktiviteter är frågor om jämställdhet i studentundersökningar, kursutvärderingar och programutvärderingar. Av underlagen framgår även att jämställdhet beaktas i programmens verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner samt i externa utvärderingar.

Självvärderingen lyfter fram flera konkreta exempel på hur jämställdhet beaktas. Även studentinlagan beskriver att det finns ett aktivt arbete med jämställdhet vid lärosätet. Jämställdhet tas i beaktande vid tillsättning av ledamöter i råd, kommittéer och nämnder. Den bilden stärktes vid platsbesöken, när jämställdhetsarbetet i flera fall spontant lyftes fram som ett exempel på en styrka i kvalitetsarbetet. Dock framkommer det inte helt tydligt hur kvalitetssystemet säkerställer att lärosätet återkopplar och genomför åtgärder. I studiebarometern 2018 framkom till exempel att fler kvinnliga studenter än manliga kände oro inför vissa undervisningsmoment och att de hade symptom på psykisk ohälsa. Självvärderingen beskriver att detta underlag använts i seminarier med studierektorer och programansvariga, i möten med studiesociala nätverket, Rådet för lika villkor med mera, men inte hur resultaten återkopplats till studenter och doktorander eller vilka åtgärder som har genomförts.

Tack vare lärosätets mångåriga forsknings- och utbildningsverksamhet inom jämställdhet och genus finns en bred kompetens på området. Inte minst den nationella genusforskarskolan som funnits sedan 2001 är viktig här, eftersom merparten av de som disputerat vid forskarskolan nu arbetar vid lärosätet som forskare och lärare. Forskarskolan involverar samtliga fyra fakulteter, vilket ger en stark struktur för kunskapsutveckling inom de olika disciplinerna. Samtidigt anger självvärderingen att

jämställdhetsarbetet har kommit olika långt på olika delar av lärosätet, vilket förklaras med skillnader i erfarenhet och kompetens hos lärarna. Ett utvecklingsområde är därför enligt bedömargruppen att ytterligare arbeta för en bred kunskaphöjning och att använda den höga genusvetenskapliga kompetens som finns vid lärosätet ännu bättre.

Av självvärderingen framgår att lärosätet håller på att ta fram en ny jämställdhetsintegreringsplan och det framkom vid platsbesöken. Det är ett prioriterat arbete som en strategisk grupp ansvarar för. Till skillnad från tidigare kommer den nya planen omfatta lärosätets skyldigheter både som utbildningsanordnare och som arbetsgivare. Arbetet är för närvarande i en fas av faktainsamling. Inga lärosätetsövergripande mål sätts för jämställdhetsarbetet, vilket ligger i linje med lärosätets decentraliserade och tillitsbaserade styrning. Bedömargruppen anser dock att gemensamma mål bidrar till en tydlighet som kan stärka jämställdhetsintegreringen och föreslår att några övergripande mål eller insatsområden formuleras i samband med att den nya planen tas fram.

Bedömningsområde: Student- och doktorandperspektiv**Bedömning med motivering: Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet***Tillfredsställande*

Bedömargruppen anser att lärosätet säkerställer ett systematiskt arbete för att verka för att studenter och doktorander har möjligheter och förutsättningar för att utöva inflytande över sin utbildning och sin studiesituation. Detta framkom genom självvärderingen och studentinlagan samt bekräftades vid platsbesöken. Det finns tydliga styrdokument som säkerställer studentinflytande och det finns i flera av kvalitetssäkringssystemets aktiviteter. Kursvärderingarna och programråden är viktiga delar för att säkerställa inflytande över utbildning och studentrepresentation finns på alla nivåer för inflytande och på flera nivåer för medbestämmande vid beslutsfattning. Bedömargruppen fick även uppfattningen under platsbesöken att samarbetet mellan lärosätet och studentkåren fungerar väl.

Bedömargruppen har dock identifierat följande utvecklingsområden:

- Det finns tecken på att studentrepresentationen på de studentnära områdena stundtals är av mer formell karaktär än verklig. Därför bör lärosätet erbjuda en introduktion till alla studentrepresentanter med fokus på deras roll i kvalitetssystemet.
- Det råder inte konsensus när det gäller ansvaret för studentrepresentanter i kursutvecklingsprocessen eller programråden. Därför bör lärosätet initiera ett arbete tillsammans med studentkårerna för att förtydliga detta.
- Programråden är inte en integrerad del av kvalitetssäkringssystemet, vilket kan innebära en risk för att uppkomna synpunkter inte lyfts in i kvalitetssäkringsarbetet.
- Processen för kursvärdering varierar betydligt mellan olika institutioner och ämnesmiljöer. Lärosätet bör utveckla ett arbetssätt för att olika verksamheter kan lära av goda exempel.
- Förutsättningarna för engelsktalande studenter och doktorander bör stärkas. Viktig information bör finnas översatt till engelska.
- Doktorandernas inflytande över sin studiesituation bör stärkas. Bedömargruppen anser att det bör finnas ett slags råd för doktoranderna som motsvarar programråden som finns på grundnivå och avancerad nivå.
- Tillsättningen av doktorander för representation i råd och nämnder sker inte systematiskt.
- Referensgruppens funktion bör tydliggöras för doktoranderna.

5.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att verka

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19**för studenter och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation.***Uppfylld*

Bedömargruppen anser att lärosätet har rutiner och processer som möjliggör studenters och doktoranders möjligheter till inflytande över utbildningen och studiesituationen. Både självvärderingen och studentinlagan beskriver att goda förutsättningar finns för studentinflytande genom kvalitetssystemets utformning och de formella strukturerna.

Styrdokumentet *Regler för studentinflytande vid Umeå universitet* är en styrka för lärosätet, eftersom det grundligt beskriver studenternas rätt till inflytande och lärosätets tolkning av högskolelagen, samt tydligt beskriver vilka förutsättningar studenter ska ges för att utöva studentinflytande. Dokumentet behandlar både studenter vid grundnivå och avancerad nivå samt forskarnivå, och därmed omfattas alla studenter och doktorander vid lärosätet.

En utmaning, som bedömargruppen ser, som finns på lärosätet är att studentrepresentanter generellt har sina uppdrag under korta perioder, vanligtvis läsårsvis. Både universitetet och kårerna visade vid platsbesöken en medvetenhet om detta och har vidtagit åtgärder för att underlätta överlämning och introduktion av nya representanter. Bedömargruppen ser dock att det finns variationer i vilken effekt dessa åtgärder har haft, och studentkårerna framför att det finns ett fortsatt behov av att ytterligare förbättra introduktionen av nya studentrepresentanter. Bedömargruppen anser därför att detta är ett utvecklingsområde för lärosätet och att det fortsatta arbetet bör ske i samråd med studentkårerna samt inkludera även studentrepresentanter på kurs- och programnivå.

Umeå universitet beskriver i självvärderingen och vid platsbesöken programråden som ett viktigt forum för kvalitetssäkring och som en stor styrka. Bedömargruppen fick det bekräftat under platsbesöken av både studentrepresentanter, studentkårerna och lärare att dessa råd har stor betydelse för utvecklingen av programmen. Programråden beskrivs dock inte i kvalitetssystemet, vilket bedömargruppen menar kan leda till otydlighet och rekommenderar därför att programrådets roll tydliggörs i kvalitetssäkringsarbete. Det bör även framgå vilket beslutsmandat programråden har. Bedömargruppen anser också att studentrepresentanterna bör få tydligare formella förutsättningar för medverkan och inflytande. Bedömargruppen instämmer med studentkårerna att de studenter som är programrådsrepresentanter bör få möjlighet till att medverka på möten genom att schemalägga möten efter studenternas studiescheman, vilket studenterna vid platsbesöket påpekade inte alltid sker, samt att de får en introduktion till kvalitetssystemet och studenternas del i kvalitetssäkringen av utbildning.

Processen för kursutvärdering varierar stort över lärosätet, vilket bekräftas både genom platsbesöket och dokumentation. Den kursansvariga får stora friheter att anpassa processen i sin kurs, vilket enligt studentinlagan ger varierat resultat. Bedömargruppen finner exempelvis att kursutvärderingsprocessen som platsbesökets fördjupningsspår *Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot it-miljöer* har är föredömligt. Det sker där löpande kursutvärderingar med några frågor från första dagen, under kursen samt i slutet av kursen. Detta gör att det löpande arbetet med små justeringar uppmärksammas och förbättras under kursens gång. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att lyfta fram sådana goda exemplen genom kollegialt delande, för att uppmuntra löpande studentaktiva utvärderingar och kursutveckling.

Bedömargruppen uppmärksammade genom underlagen och vid platsbesöken att olika tjänster

används (t.ex. *mentimeter* och *surveymonkey*) för kursvärdering och det framkom även att det är stor skillnad på kursvärderingarnas frågor, vilket gör att det är svårt att få en sammanställning och jämförelse över hela lärosätet, både till följd av olika tjänster och olika frågor. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att se över systemen och tjänsterna som används, för att i ökad utsträckning möjliggöra för att kursutvärderingarna ska gå att jämföra.

På lärosätet är det flera internationella studenter och doktorander. Bedömargruppen anser att deras begränsningar i det svenska språket inte får vara ett hinder för att kunna ta till sig viktig information eller för att kunna vara student- eller doktorandrepresentanter i råd eller nämnder. Studentinlagen belyser att inte all viktig information finns på engelska, vilket även styrktes av lärarrepresentanter vid platsbesöken. Bedömargruppen anser att det ska finnas tydliga rutiner för översättning av relevant information och styrdokument samt att information på webbplatsen och lättillgänglig information för allmänheten ska finnas tillgänglig på engelska.

I självvärderingen framgår att det finns en referensgrupp för varje doktorand. Platsbesöken visade att ett av syftena med gruppen är att minska risken för utsatthet och att följa upp den individuella studieplanen. Bedömargruppen anser att detta är föredömligt och att det är ett bra steg i rätt riktning för att säkerställa trygghet i rollen som doktorand och för att löpande ha fler personer som är insatta i studiesituationen och studieplanering. På platsbesöket framkom det dock att rollen som referensgruppen har samt vilka som sitter i den, inte är tydlig för doktoranderna, vilket bedömargruppen anser bör klargöras. Det framkom även vid platsbesöken att det är otydlighet i hur inflytande över utbildningen sker för doktorander och därför föreslår bedömargruppen att det bör tillskapas ett motsvarande råd för doktoranderna, så som programrådets roll fungerar för studenter på grundnivå och avancerad nivå.

Platsbesöken visade också att det inte alltid sker tillsättning för representation av doktorander i råd och nämnder systematiskt, utan doktorander kan tillsättas utifrån personliga relationer till personal på lärosätet. Bedömargruppen anser att tillsättningen bör ske systematiskt genom de doktorandsektioner som finns inom studentkårerna, för att skapa en tydligare koppling till kårernas rättighet att utse student- och doktorandrepresentanter.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Bedömning med motivering: Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet

Tillfredsställande

Bedömargruppen anser att kvalitetssystemet innehåller väl inarbetade rutiner och processer för att säkerställa att utbildningarna har ett arbetslivsperspektiv och utvecklar studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Arbetsliv- och samverkansperspektiven presenteras väl i självvärderingen och är en integrerad del av verksamheten på olika plan. Perspektiven är integrerade i lärosätets *Kvalitetssystem för utbildning* samt i verksamhetsplanering och uppföljning. Kursutvärderingar och programvärderingar ska, enligt lärosätet, vara utformade så att de kan vara ett underlag för uppföljning av samverkan och arbetslivsanknytning. Sammanställningen sker i verksamhetsberättelsen, och granskning sker i utbildningsutvärderingen och genom kollegial extern granskning. Strategiska partnerskap är identifierade via intressentanalys och är upprättade mellan lärosätet och prioriterade samverkanspartner. Via studiebarometern och avgångsenkäten för doktorander samlas information in

om hur studenterna och doktoranderna ser på arbetslivsanknytning av utbildningen och hur den förbereder för en framtida karriär.

Följande utvecklingsområden lyfter bedömargruppen fram:

- Eftersom arbetet med branschråd är en styrka, bör fler sådana etableras även inom program som inte är yrkesinriktade.
- Alumnenkäter genomförs av några av fakulteterna. Dock saknar lärosätet en universitetsgemensam samordnad process för det arbetet.
- Det framgår inte hur lärosätets samverkan värderas från arbetslivets sida. En sådan redogörelse skulle kunna vara ett underlag för analys och för det ständigt pågående förbättringsarbetet.

6.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Uppfylld

Bedömningsgrunden är uppfylld. Kvalitetssystemet innehåller väl inarbetade rutiner och processer för att säkerställa att utbildningarna har ett arbetslivsperspektiv och utvecklar studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Detta sker bland annat genom verksamhetsplanering och uppföljning.

Samverkan och arbetslivsanknytning är ett av de sex genomsyrande perspektiven och beaktas i de flesta av aktiviteterna i kvalitetssystemet, som kursutvärderingar, programvärderingar, studentundersökningar och fakulteternas verksamhetsberättelser. Kvalitetssystemet ställer krav på att samverkansinslag samt samhällets och arbetslivets behov och förberedelser för arbetslivet beskrivs när nya utbildningar och forskarutbildningsämne inrättas.

Enligt självvärderingen finns externa representanter i samtliga fakultetsnämnder och i ungefär hälften av programråden. Representation består i några fall av alumner, men företrädesvis av personer från branscher som är relaterade till de olika utbildningarna.

Självvärderingen ger många goda exempel på stödstrukturer som utvecklar samverkan och arbetslivsanknytning, vilket också bekräftas vid platsbesöken. Förändringar av kurser och program har initierats dels efter samverkan med branschråd, dels från branschrepresentanter i lärosätets olika programråd. Vid platsbesöken framkom till exempel att man med hjälp av kommunen har byggt upp en fiktiv kommun där studenter genom rollspel och med handledning från kommunanställda får öva på olika situationer man kommer att möta i arbetslivet. Lärosätet samverkar även med olika företag i regionen, där studenterna får sommarjobb, genomför projektarbeten och skriver examensarbeten. Bedömargruppen anser dock att lärosätet bör utveckla former för samverkan med arbetslivet även när det gäller de icke direkt yrkesförberedande utbildningarna genom att på olika sätt etablera samarbeten. Exempel på sådan samverkan finns men bör utökas.

Den uppföljning som, enligt självvärderingen, görs av omfattning och inriktning på samverkansinslag i lärosätets utbildningar ger ett bra underlag för utvecklingsarbete på både central och på en mera utbildningsnära nivå. För att stödja samverkan mellan utbildning och externa parter arrangeras regelbundet olika aktiviteter och mötesplatser skapas. Exempel på detta är fakultetsanpassade workshoppar som genomförts, och som totalt omfattade cirka 25 utbildningsprogram.

Det framkommer vid platsbesöken att dialogerna har bidragit till att den generella kunskapsnivån för samverkansmöjligheter i utbildningen har ökat hos de programansvariga. Kontakter med arbetslivet finns i stor utsträckning på program i form av gästföreläsare, kliniska adjunkter och handledare för verksamhetsförlagda utbildningar. Ytterligare exempel är projektet Drivhuset som har som mål att inspirera och informera studenter om innovationsstödsystemets erbjudanden samt bidra till att fler studenter väljer att testa och utveckla sina egna affärsidéer. I detta sammanhang nämns också forskarutbildningskurser som växt fram, som strategisk karriärplanering och entreprenörskap. Olika mötesplatser, exempelvis arbetsmarknadsdagar, skapar kontaktytor som kan vara gynnsamma för utvecklingen av studenternas och doktorandernas beredskap för det kommande arbetslivet.

Bedömargruppen anser att lärosätet systematiskt följer upp omfattningen och inriktningen på samverkansinslagen i utbildningsprogrammen, vilket enligt självvärderingen sker vartannat år genom en enkät och vartannat år genom institutionsbesök och dialoger med programansvariga. Resultatet presenteras i Utbildningsstrategiska rådet, där underlaget används för kunskapsspridning, planering och prioritering av samverkansinslag som stärker programmets utveckling, studenternas lärande och utbildningens användbarhet i arbetslivet.

Genom studiebarometern och avgångsenkäten för doktorander samlas information in om hur studenterna upplever arbetslivsanknytningen i utbildningen och hur den förbereder för en framtida karriär. Även kursutvärderingar och programvärderingar ska ta upp den frågan, enligt lärosätet. Men i och med att det är ett ansvar på utbildningsnivå, varierar det här inslaget inom lärosätet.

Studentkårerna anger i studentinlagen att lärosätet aktivt arbetar med att inkludera arbetsliv och samverkan med övriga samhället, vilket också verifierades vid platsbesöken. När en ny utbildning utformas ska en omvärlds- och arbetslivsanalys göras, vilket ger en bra bild av vad utbildningen kan ge för kunskaper inför ett framtida yrkesliv. De flesta program har inslag av praktik, VFU, *cooperative education* eller samarbete med företag och organisationer i regionen.

Det finns ingen gemensam alumnenkät, men olika alumnundersökningar genomförs av vissa fakulteter och program. Etablerade alumnundersökningar finns på juristprogrammet, lärarhögskolan och medicinska fakulteten. Lärosätet anger själva att detta är ett utvecklingsområde, vilket även är bedömargruppens värdering eftersom det kan ge underlag för utveckling och förbättring.

Samlat omdöme: Godkänt kvalitetsarbete

Motivering:

Sammantaget visar underlagen på att kvalitetssäkringsarbetet vid Umeå universitet kan godkännas, eftersom samtliga bedömningsområden bedöms vara tillfredsställande. Dock anser bedömargruppen att det finns förbättringsbehov avseende bedömningsgrund 3.6 "Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter". Bedömargruppen anser att bedömningsgrunden inte är uppfyllt.

När det gäller bedömningsgrund 3.6 anser bedömargruppen att förbättringsbehoven gäller både genomförandet av kursvärderingar och återkopplingar till studenterna av tidigare kursvärderingar.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00437-19

Lärosätet bör göra insatser för att öka transparensen i hur kvalitetsarbetet kommuniceras på lärosätets webbplats.

Lärosätets kvalitetssystem har en heltäckande styrning och organisation, där tillit och dialog är centrala utgångspunkter. Samtidigt skapar den tillitsbaserade styrmodellen utmaningar när det gäller att säkerställa hur resultat och slutsatser från kvalitetssäkringssystemet tas tillvara. Det kan dock konstateras att det inom de olika verksamheterna finns en god insikt i vad som krävs för att uppnå den kvalitetskultur som eftersträvas, både för formerna för dialogerna och hur resultaten därifrån dokumenteras och följs upp. Det finns i verksamheten också en god förståelse för att kvalitetsarbetet är en ständigt pågående process, där dialogformen är en central funktion. Lärosätet har en ambitiös arbetsprocess som innehåller både månadsvisa verksamhetsdialoger, utökade dialoger två gånger per år samt återkommande dialoger med fokus på kvalitetsfrågor mellan universitetsledningen och fakulteterna. Det finns också en väl fungerande struktur för att nå ut i organisationen och återkoppla till universitetsledningen och universitetsstyrelsen.

Lärosätet har tydliga regler och rutiner för rekrytering av personal och genom kvalitetssystemet säkras att personalens kompetens motsvarar de behov som finns inom utbildningsverksamheten. Lärosätet är också certifierat enligt EU:s *Human Resources Strategy for Researchers* (HRS4R), vilket bidrar till att kvalitetssäkra rekryterings- och anställningsprocesserna. Det finns också en genomarbetad modell för pedagogisk meritering, inklusive pedagogisk meritportfölj, samt aktiviteter för att synliggöra och premiera pedagogisk meritering. Bedömargruppen kan också konstatera att stödfunktionerna vid universitetet involveras genomgående i kvalitetssystemet genom olika kvalitetsaktiviteter eller via råd och nätverk. Eftersom studenterna framförde synpunkter på hur de anser sig ha blivit bemötta, bör det problemet diskuteras vidare inom lärosätet.

Bedömargruppen kan konstatera att lärosätet har utvecklat väl fungerande kvalitetssäkringsrutiner, till exempel den externa granskningen, som korresponderar med verksamhetens utformning, genomförande och resultat. Vid lärosätet finns ett tydligt engagemang och en delaktighet hos personal och studenter, vilket stimulerar kvalitetssäkringsarbetet. Även om bedömningsgruppen fick ett tydligt intryck av att kvalitetsutvecklingscykeln huvudsakligen fungerar bra, måste samtidigt ledningen vara uppmärksam på att den strukturen kan svikta, som återkoppling av kursvärderingarna.

Lärosätet visar belägg för att kvalitetssäkringssystemet säkerställer ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet både i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande. Samtidigt som kvalitetssystemet stödjer en medvetenhet om och synliggörandet av jämställdhet framgår dock inte lika tydligt hur systemet stödjer att åtgärder genomförs, kommuniceras och följs upp, vilket är ett utvecklingsområde. Lärosätet håller på att ta fram en ny jämställdhetsintegreringsplan. Under platsbesöken betonades att det är ett prioriterat arbete som en strategisk grupp ansvarar för vid lärosätet.

Lärosätet säkerställer genom sitt kvalitetssäkringsarbete att studenter och doktorander har möjlighet och förutsättningar för att utöva inflytande över sin utbildning och sin studiesituation, vilket framgår av både styrdokument som reglerar studentinflytande och av kvalitetssystemets aktiviteter. Bedömargruppen har fått belägg för att det finns ett gott och väl fungerande samarbete mellan lärosätet och studentkåren. Dock kan konstateras att det finns vissa förbättringsbehov, som att säkra att synpunkter som uppkommer inom programråden beaktas i lärosätets kvalitetsarbete eftersom programråden inte är en integrerad del av kvalitetssäkringssystemet. Det råder också vissa oklarheter

i hur tillsättningen av doktorander för representation i råd och nämnder sker.

Bedömaregruppen anser att kvalitetssystemet innehåller väl inarbetade rutiner och processer för att säkerställa att utbildningarna har ett arbetslivsperspektiv och utvecklar studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Bedömaregruppen anser också att arbetsliv- och samverkansperspektiven presenteras väl i självvärderingen och är en integrerad del av verksamheten på olika plan. Dock framgår inte hur lärosätets samverkan värderas från arbetslivets sida, vilket skulle kunna vara ett underlag för analys och det ständigt pågående förbättringsarbetet. Detta är ett utvecklingsområde för lärosätet.

Bilaga 1

Schema för det första platsbesöket

Platsbesök 1, Umeå universitet 17 mars 2021

Lokal: Zoom

Tid (max)	Rubrik
08:30-09:30	Rektor Hans Adolfsson Vicerektor Dieter Müller med ansvar för forskning och forskarutbildning inom samhällsvetenskap och humaniora Biträdande universitetsdirektören Per Ragnarsson
09:30-9:45	Bedömargruppen sammanträder
9:45-10:45	Umeå Studentkår: Anton Öhrlund, ordförande och Anna Larsson, Vice ordförande med utbildningsansvar. Umeå naturvetar och teknologkår: Victor Johansson, ordförande och Erik Steinvall, doktorandombud Umeå Medicinska Studentkår: Tine Riklund, ordförande och Victoria Glyssner, ansvar för kvalitetsfrågor
10:45 – 11:15	Bedömargruppen sammanträder
11:15-12:00	Dekaner samt ledning (föreståndare) för lärarhögskolan Prodekan Humanistiska fakulteten: Torkel Molin Dekan Medicinska fakulteten: Patrik Danielsson Dekan Samhällsvetenskapliga fakulteten: Ruth Mannelqvist Dekan Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten: Mikael Elofsson Föreståndare Lärarhögskolan: Lars-Erik Lauritz
12:00-13:15	Lunch och bedömargruppen sammanträder
13:15-14:00	Förvaltningsledningen (Universitetsdirektören): Hans Wiklund Chef international Office: Ingrid Svensson Chef för planeringsenheten: Susanne Fahlgren Chef studentcentrum: Peder Tjäderborn Föreståndare för UPL: Eva Svedmark
14:00-14:15	Bedömargruppen sammanträder
14:15-15:00	USR: Heidi Hansson, ordförande, vice rektor med ansvar för utbildning på grundnivå och avancerad nivå och likavillkorsfrågor, samt vicedekan Kristina Lejon (Med fak) FOSTRA: Katrin Riklund Åhlström, ordförande, prorektor med ansvar för forskning och forskarutbildning inom medicin samt naturvetenskap och teknik, samt prodekan Greg Neely (Sam fak).
15:00 – 15:30	Bedömargruppen sammanträder
15:30 – 16:00	Styrelseordförande Chris Heister, Lars Lustig, länsråd Västerbottens län, Pär Lärkeryd, VD Norra

Datum

2021-11-02

Reg.nr

411-00437-19

	skogsägarna.
16:00 – 16:30	Bedömargruppen sammanträder
16:30 – 17:00	Rektor Hans Adolfsson Ansvariga tjänstepersoner för självvärdering: Åsa Rudehäll och Fredrik Georgsson

Bedömargruppen: Thomas Blom, Jenny Jensdottir, Sara Bjärstorp, Kerstin Hillergård, Jon Haakstad,

Universitetskanslersämbetet: Henrik Holmquist, Mostafa Al Jaber

Bilaga 2

Schema för det andra platsbesöket

Platsbesök 2, Umeå universitet 18- 20 maj 2021

18 maj –intervjuer em

Tid (max)	Rubrik	Deltagare
9:00 - 09:30	Rektor	Hans Adolfsson, rektor
9:30 – 9:45	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
9:45- 10:30	Studenter på biomedicinsk analytikerprogrammet. Framförallt från de högre nivåerna.	
10:30 – 11:00	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	
11:00 – 11:45	Lärare biomedicinsk analytikerprogrammet. Från olika kurser och olika institutioner.	Universitetslektor Ylva Fransson Hedberg, Klinisk mikrobiologi Adjungerad universitetslektor Britta Willman - Laboratoriemedicin Region Västerbotten och Inst för klinisk mikrobiologi Universitetslektor Maria Brohlin, Klinisk mikrobiologi Universitetslektor, docent Sofi Degerman, Klinisk mikrobiologi och Medicinsk biovetenskap (forskningsverksamhet) Professor Per Lindqvist, Kirurgi och perioperativ vetenskap
11:45 – 13:00	<i>Lunch</i>	
13:00 – 13:45	Ledning biomedicinsk analytikerprogrammet. Prefekt Inst för klinisk mikrobiologi.	Professor Mari Norgren, ordförande PR , Inst för Klinisk mikrobiologi Universitetslektor Victoria Heldestad, vice ordförande PR samt programkoordinator för inriktning klinisk fysiologi Universitetsadjunkt Karin Emanuelsson, studierektor ledamot i PR Professor Anders Sjöstedt, prefekt, Klinisk mikrobiologi
13:45 – 14:15	<i>Bedömargruppens sammanträder</i>	
14:15 – 15:00	Studenter engelska. Framförallt från de högre nivåerna.	

Datum

2021-11-02

Reg.nr

411-00437-19

15:00 – 15:30	Bedömargruppen sammanträder	
15:30 – 16:15	Lärare Engelska	Professor Marlene Johansson Falck Professor Maria Lindgren Leavenworth Universitetslektor Karyn Sandström Docent Berit Åström

19 maj

Tid (max)	Rubrik	Deltagare
8:30 – 8:45	<i>Bedömargruppens sammanträder</i>	
08:45-09:30	Ledning engelska och prefekt institutionen för språkstudier.	Daniel Andersson, prefekt Kristina Persson, studierektor, Språkstudier Van Leavenworth, bitr studierektor, Engelska
09:30-09:45	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
09:45-10:30	Prodekaner + utbildningsledare Med fak, Hum fak	Kristina Lejon, vicedekan utbildning MedFak Anna Fahlgren, utbildningsledare MedFak Henna Harinen, Kvalitetsrådet Medfak Torkel Molin, prodekan, hum fak Ann-Catrine Eriksson, utbildningsledare, hum fak
10:30-11:00	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	
11:45-13:00	Lunch + bedömargruppen sammanträder	Bedömargruppen och projektledare
13:00-13:45	Lärare arkitekt högskolan	Universitetsadjunkt Richard Conway, Universitetsadjunkt Toms Kokins Universitetsadjunkt Amalia Katopodi Universitetslektor fil dr Tonia Careless
13:45-14:00	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
14:00-14:45	Ledning arkitekt högskolan, programledning, prefekt. PÅ ENGELSKA	Mikael Henningsson, prefekt Sara Thor, stf. prefekt Michael Gruber, bitr. prefekt, studierektor Sangram Shirke, programansvarig
14:45-15:15	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
15:15 – 16:00	Studenter Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT miljöer. Främst högre nivåerna.	

20 maj - Intervjuer

Tid (max)	Rubrik	Deltagare
08:15-08:30	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
08:30-09:15	Lärare Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT miljöer.	Fanny Pettersson, Pedagogik Ragnar Lundström, Sociologi Fredrik Sjödin, Psykologi P O Ågren, Informatik Daniel Nysten, Informatik
09:15-09:45	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
09:45-10:15	Programledning BIT,	Mikael Söderström, Informatik Tomas Holmgren, Pedagogik
10:15-10:45	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
10:45-11:30	prefekterna för informatik, pedagogik, sociologi	Katrin Jonsson, prefekt, Informatik Simon Wolming, prefekt, Pedagogik Jenny-Ann Brodin-Danell, prefekt, Sociologi
11:30-12:45	Lunch + bedömargruppen sammanträder	Bedömargruppen och projektledare
12:45-13:30	Prodekaner och utbildningsledare för sam fak och tek nat	Ann-Louise Silfver, vicedekan, sam fak Nils Eriksson, utbildningsledare, sam fak Sara Sjöstedt de Luna, prodekan, tek-nat fak Staffan Schedin, utbildningsledare, tek-nat fak
13:30-13:45	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
13:45-14:30	Studentkårerna	Anna Larsson, vice ordförande Umeå studentkår Kajsa Törmä, doktorand i engelska och föreningsordförande Victor Johansson ordförande NTK Eleonora Hedin utbildningsbevakare NTK Tine Riklund, ordförande Umeå Medicinska Studentkår Matilda Naesström, ledamot doktorandsektionen Umeå Medicinska Studentkår
14:30-15:30	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	Bedömargruppen och projektledare
15:30-16:00	Rektor, vice rektor, kontaktpersonerna	Hans Adolfsson, rektor Heidi Hansson, vicerektor Fredrik Georgson, kvalitetsutvecklare Åsa Rudehäll, utredare
16:00-16:15	<i>Bedömargruppen sammanträder</i>	

Fördjupningsspår

Fördjupningsspår för granskningen av kvalitetssäkringsarbetet vid Umeå universitet

Inom ramen för Universitetskanslersämbetets granskning av kvalitetssäkringsarbetet vid Umeå universitet kommer några fördjupningsspår att granskas vid platsbesöket 18 till 20 maj 2021. Se bilaga 1 för valda fördjupningsspår.

Lärosätets självvärdering inkl. bilagor, studentinlagan, intervjuer i samband med platsbesöket 17 mars 2021, granskningen av de fördjupningsspår som valts samt ytterligare material som begärts in i första hand för dessa fördjupningsspår, utgör utgångspunkt för platsbesöket. Syftet med fördjupningsspåren är att bedöma hur lärosätets kvalitetssäkringsarbete fungerar i praktiken.

Fördjupningsspåren utgörs av kvalitetssäkringsprocesser, relaterade till bedömningsområden och bedömningsgrunder, som studeras i faktiska miljöer.

Bilaga 1. Granskning av kvalitetssäkringsarbetet vid Umeå universitet, Fördjupningsspår (FS).

Följande underlag begärs in separat utöver den dokumentation som gäller för varje fördjupningsspår:

- Kvalitetsrapport till styrelsen.

Fördjupningsspår 1:
Process: Dialogerna i relation till arbetet med verksamhetsplanering som en del av kvalitetssystemet.
Bedömningsområde: 1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 3.1
Miljö: <ul style="list-style-type: none">• Från Medicinsk fakultet: Biomedicinsk analytikerprogrammet• Från Humanistisk fakultet: Fristående kurser i engelska• Från Tekniska naturvetenskaplig fakultet: Arkitektshögskolan• Från Samhällsvetenskaplig fakultet: Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT-miljöer.
Motivering: Dialogerna är en central del i det tillitsbaserade systemet för kvalitetssäkring som beskrivs i självvärdering och på platsbesök 1. Bedömarna önskar fördjupa sig hur det fungerar i praktiken genom stickprov i miljöerna.
Dokumentation som begärs in: Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för Utbildningsprogrammen/Arkitekturhögskolan (i dessa ingår självskattningarna). Välj om möjligt de VP/VB som kan kopplas till den externa kollegiala granskningen (Fördjupningsspår 3). Minnesanteckningar/dokumentation från dialogerna. Vad avser dialog Universitetsledning – fakultet: Dialogen kring uppföljning av kvalitetsarbete och den framåtsyftande dialogen. Välj då också den dialog från respektive fakultet (om möjligt) som kan kopplas till den externa kollegiala granskningen (Fördjupningsspår 3). Vad avser dialog Fakultet – institution: välj en minnesanteckning för varje miljö.

Lista (om sådan finns) på vilka utbildningar som genomgått kollegial extern granskning inom det nya systemet.

Fördjupningsspår 2:

Process:

Utbildningsnära kvalitetsarbete med särskilt fokus på kursutvärderingsprocessen.

Bedömningsområde: 2.3, 3.2, 3.4, 3.5, 3.6

Miljö:

- Från Medicinsk fakultet: Biomedicinsk analytikerprogrammet
- Från Humanistisk fakultet: Fristående kurser i Engelska
- Från Tekniska naturvetenskaplig fakultet: Arkitekt högskolan
- Från Samhällsvetenskaplig fakultet: Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT-miljöer.

Motivering: Kursvärderingar är en viktig del i kvalitetsarbetet. Bedömggruppen önskar fördjupa sig i hur ett antal miljöer arbetar med dessa.

Dokumentation som begärs in:

Kursutvärderingar: Välj två kurser (samma kurs) för varje miljö höstterminen 2019 och höstterminen 2020.

Exempel på kursvärderingsfrågor

Eventuell dokumentation kring vad kursutvärderingar lett till för förändringar.

Eventuell dokumentation från programråd där kursutvärderingar diskuteras.

Eventuell handlägningsordning för genomförande av kursutvärdering

Fördjupningsspår 3:

Process:

Utbildningsutvärdering genom kollegial extern granskning som ett led i kvalitetsarbetet.

Bedömningsområde:

1.1, 1.5, 3.1, 3.5, 3.6

Miljö:

- Från Medicinsk fakultet: Biomedicinsk analytikerprogrammet
- Från Humanistisk fakultet: Fristående kurser i Engelska
- Från Samhällsvetenskaplig fakultet: Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT-miljöer.

Motivering: En av universitets 9 aktiviteter som ska stödja, utveckla och synliggöra universitetets kvalitetsarbete. Är en central del av systemet där universitetet har som mål att granska alla utbildningar. Bedömggruppen önskar fördjupa sig i dessa genomförda utvärderingar i ovan nämnda miljöer.

Dokumentation som begärs in:

Granskningsrapporter för de tre miljöerna nämnda ovan.

Utbildningsprogrammets VB/VP eller eventuellt separat handlingsplan till följd av granskningarna. Dvs de VP/VB som granskningsrapporter utgjort underlag för. Här använder vi samma som för Fördjupningsspår 1.

Minnesanteckningar från de till utvärderingen efterföljande kvalitetsdialogerna. (samma som för fördjupningsspår 1).

Respektive fakultets handläggningsordning.

Eventuell fakultetsövergripande sammanställning kring utvärderingarna.

Bilaga 4

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Delning av preliminärt yttrandeRektor
Umeå universitetAvdelning
UtvärderingsavdelningenHandläggare
Henrik Holmquist
+46 8 563 086 05
henrik.holmquist@uka.se

Universitetskanslersämbetets granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete

Delningssvar – synpunkter på preliminärt yttrande

Lärosäte: Umeå universitet

Lärosätet ges möjlighet att kontrollera innehållet i det preliminära yttrande och påpeka eventuella faktafel. Synpunkterna på yttrandet bör utgå från de bedömningsområden och bedömningsgrunder som ingått i utvärderingen.

Ange i tabellerna nedan vilken sida i yttrandet korrigeringen avser, vid behov kan tabellen byggas ut med ytterligare rader. Korrigeringarna bör hållas så kortfattade som möjligt. Observera att det i detta skede av utvärderingsprocessen *inte* är möjligt att komplettera med *ny* information som inte ingått i de ursprungliga underlagen.

Exempel

Sida	Stycke	Rad	Korrigering
2	3	5	Antal helårsstudenter uppgår till 25, inte 45.

Bedömningsområde: Styrning och organisation			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
10	6	3	Nuvarande formulering: Enheten för universitetspedagogisk kompetensutvecklings Rättelse: Enheten för universitetspedagogik och lärandestöd.

Bedömningsområde: Förutsättningar			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering
16	2	1-2	Rättelse: Det finns ingen universitetsgemensam mall för vilka frågor en kursvärdering ska innehålla.
16	5	4-6	Nuvarande formulering: Enheten för universitetspedagogik och lärandestöd (UPL) har en viktig roll bland annat genom att göra bedömningar av ansökningar för att bli meriterad eller excellent lärare. Rättelse:

			UPL gör inga bedömningar av ansökningar gällande meritering. Arbetet med pedagogisk meritering sköts av en nämnd (där UPL är adjungerade) med stöd av bedömningar genomförda av externa pedagogiskt sakkunniga.
17	1	4-6	<p>Nuvarande formulering:</p> <p>Av självvärderingen framgår att enheten erbjuder en rad kurser i universitetspedagogik och att enheten har en viktig roll i processerna med att godkänna meriterade och skickliga lärare.</p> <p>Rättelse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Se kommentar ovan. 2. Ingen blir <i>godkänd</i> som meriterad eller excellent, utan <i>utnämnd</i>
Bedömningsområde: Jämställdhet			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

Bedömningsområde: Student- och doktorandperspektiv			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering

--	--	--	--

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan			
Sida	Stycke	Rad	Korrigering